

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาขาสถาปัตยกรรม)

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2566 | Vol.3 No.3 May-June 2023

P-ISSN : 2773-9139 (Print)

E-ISSN : 2773-9147 (Online)

วารสารรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Journal of Political Science

Mahamakut Buddhist University

ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2566)

Vol 3 No.3 (May-June 2023)

วัตถุประสงค์

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบาย สาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา - นครชัยศรี
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1147
E-mail : journalpoliticalsciencembu@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระเทพศากยวงศ์บัณฑิต, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาฉัตรชัย สุนตตชโย, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย, ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, ศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ผาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวซ้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระมหาจำนงค์ ผมไผ่, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ธีรพัฒน์ กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.ภูษิต ปลัณรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เรียงดาว ทวะชาลี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรีเสด็จ กองแกน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ประจวบ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.เกษญา ผาทอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.จักรี ศรีจารุเมธญาณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤติกา ชนะกุล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูธรรมศุต

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหานรงค์ศักดิ์ วิริยโร,ดร.

นักวิชาการอิสระ

พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

ดร.นภารัตน์ กิตติรัตนมงคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นางสาวณัฐฐา แจ่มอักษร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร.เกษภา ผาทอง

โทร.061-0186156, Line ID: Ketsada11

e-mail: ketsada.iadp@gmail.com

พระครูธรรมศุต

โทร.09-35549591, Line ID: 0935549591

e-mail: Suttipod555@gmail.com

นางสาวอริษา เอี่ยมวิสัย

โทร.0969703934 Line ID: ati22ticha

Email : lek22nunti@gmail.com

ฝ่ายกฎหมาย

นายชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พิสูจน์อักษร

รศ.ดร.ปราณีต ม่วงนวล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา

อาจารย์ ธนะชัย สามล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ออกแบบปก

นายสุริยาทิศ โพธิ์ประสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

จัดรูปเล่ม

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

พิมพ์ที่

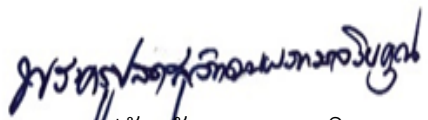
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2566 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลาย มีจำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 7 เรื่อง เป็นบทความวิจัย ทั้งหมด 7 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ข)
สารบัญ	(ช)

บทความวิจัย : Research Article

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	1-17
---	------

QUALITY OF LIFE IN OPERATION OF HOMELAND DEVELOPMENT VOLUNTEER GRADUATES SOUTHERN BORDER PROVINCES ADMINISTRATIVE CENTER

สุมิตรา มณีโชติ, เซซฐ์ ใจเพชร และ ชุมพล อังคณานนท์

การเมืองในการนํานโยบายด้านความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่	18-36
--	-------

THE POLITICS OF IMPLEMENTING FOOD SAFETY POLICY: A CASE STUDY OF SAI NAM PHUENG ORANGE IN MODERN-TRADE

จุฑารัตน์ พัฒนาร, พิพัต ลวางกูร, นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ และ เกรียงชัย ปิงประวัดี

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล	37-52
--	-------

THE ROLE OF MUEANG MAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM TOWARDS THE BUILDING OF KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING IN DIGITAL SKILL TO BECOME DIGITAL CITIZEN

พิทักษ์ ภู่อะกุล

**การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ : กรณีศึกษารายวิชา
รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย** 53-70

THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING WITH YONISOMANASIKARN'S
BUDDHIST TEACHING: A CASE STUDY OF 'THE POLITICAL SCIENCE IN BUDDHIST'
COURSE OF FIRST-YEAR STUDENTS AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS

มนตรี รอดแก้ว, อาทิตย์ ชูชัย, อาทิตย์ แสงแววก และ พระมหาชินกร สุจิตโต

การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 71-90

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย THE
STUDY OF DIGITAL INTELLIGENCE QUOTIENT OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN
THE 21ST CENTURY AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY,
MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS

พระมหาสายัณห์ เปมลีไธ, สำราญ ศรีคำมูล และ สนิท วงปล่อมหิรัญ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท 91-107
สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF LEARNING INTEGRATION IN THERAVADA BUDDHIST
PHILOSOPHY COURSE, PHILOSOPHY, RELIGION, AND CULTURE DEPARTMENT OF
SECOND-YEAR STUDENTS, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS

พระครูธรรมธร มะลิน กิตติปาโล, พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม และ พระกิตติสารสุธี
(เชิดชัย สีสสมปนโน)

รูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของ 108-122
ผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย

MODEL OF CAUSAL FACTORS INFLUENCING BUSINESAS PERFORMANCE OF
ENTREPRENEURS GROUP BUSINESS READY MEAL FOOD IN THAILAND

จันทร์เพ็ญ วิศัลยาจรเดช, ศิริชญาณ์ การะเวก, สุชาติ ปรัชยานนท์ และ ศิริพร สัจจามันท์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 123-144

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้*

QUALITY OF LIFE IN OPERATION OF HOMELAND DEVELOPMENT
VOLUNTEER GRADUATES SOUTHERN BORDER PROVINCES
ADMINISTRATIVE CENTER

สมิตรา มณีโชติ¹, เชษฐ ใจเพชร² และ ชุมพล อังคนานนท์³

Sumitra Maneechot¹, Chast Jaiphet² and Chumphon Angkananon³

¹⁻³มหาวิทยาลัยแม่โจ้

¹⁻³Maejo University, Thailand

Corresponding author E-mail: chast007jaiphet@gmail.com

Received 7 April 2023; Revised 1 May 2023; Accepted 25 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของกลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของกลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ค่าสถิติ t-Test และ One-way ANOVA กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* สมิตรา มณีโชติ, เชษฐ ใจเพชร และ ชุมพล อังคนานนท์. (2566). คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 3(3), 1-17.

Sumitra Maneechot, Chast Jaiphet and Chumphon Angkananon. (2023). Quality of Life in Operation of Homeland Development Volunteer Graduates Southern Border Provinces Administrative Center. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(3), 1-17.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.12>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากด้านมากไปหาน้อย คือ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้านความสัมพันธ์กับสังคม ด้านความสมดุลระหว่างหน่วยงานกับชีวิตส่วนตัว รองลงมา ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านนโยบายขององค์กร ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทางตรงกัน อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่ปฏิบัติงาน อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ทำให้บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ข้อเสนอแนะ ต้องการให้หน่วยงานเพิ่มค่าตอบแทน และสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน, บัณฑิตอาสา, พัฒนามาตุภูมิ, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the quality of work life of the Motherland Development Volunteer Group graduates, and 2) to compare the quality of work life of the Motherland Development Volunteer Group graduates. In the performance of the graduate volunteer group is a quantitative research The sampling population used in this research was a group of 340 Homeland Development Volunteer graduates. The questionnaire was used as a tool for data collection. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation and test differences. By using t-Test and One-way ANOVA statistics, the statistical significance was set at the 0.05 level.

The results showed that Quality of Life in Practice of Homeland Development Volunteer Graduates of the Southern Border Administrative Center The overall picture is at a high level. Sorted from the most to the least, namely the relationship in the organization. in terms of self-potential development social relations on the balance between work and personal life, followed by progress and job security. Organizational policy. The aspect with the lowest average was the aspect of adequate and fair compensation. The results of the hypothesis testing found that different genders resulted in the quality of work life of graduates of the Motherland Development Volunteers at a statistically significant difference at the 0.05 level. Work area, years of work and average monthly income did not make the Motherland Development Volunteer graduates differ significantly at the 0.05 level. and welfare in various fields in order to strengthen the morale and encouragement of the volunteer graduate staff to develop the motherland more effectively.

Keywords: Quality of Work Life, Volunteer Graduates, Develop the Motherland, Southern Border Provinces Administrative Center

บทนำ

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นระดับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานซึ่งได้รับจากสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยการพัฒนาศักยภาพความมั่นคงและก้าวหน้าในการมีส่วนร่วม และที่ยอมรับทางสังคม ความเป็นธรรมในการปฏิบัติงานความสมดุลในชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ความภูมิใจในองค์กรและยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงานอันจะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง และทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนำความสำเร็จมาสู่องค์กรซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในสถานที่ทำงานคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะช่วยเพิ่มความผูกพันที่พนักงานมีต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี (วรรณ วรธง, 2558)

จังหวัดชายแดนใต้เป็นอีกพื้นที่หนึ่งของประเทศไทยที่มีลักษณะพิเศษมากกว่าท้องถิ่นอื่นๆ เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลในสมัยนั้นจึง วิเคราะห์การแก้ไขปัญหาภัยคุกคามโดยการพัฒนานำการปราบปราม และมีนโยบายการแก้ปัญหา เป็น 2 ด้านคือ การพัฒนา และการปราบปราม จึงมีการก่อตั้งองค์กร ภายใต้ชื่อว่า “ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทำหน้าที่เร่งรัด กำกับ ดูแล ประสานงาน และติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายนโยบายของรัฐบาลพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และ 4 อำเภอ สงขลา ประกอบด้วย อำเภอจะนะ นาทวี เทพา และสะบ้าย้อย ซึ่งสภาพปัญหาการว่างงาน ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้จัดทำโครงการบัณฑิตอาสาพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่ง คือ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ มีการแก้ไขปัญหาการว่างงานมาตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบัน โดยการคัดเลือกผู้ว่างงานที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีจิตอาสาประสงค์จะทำงานในถิ่น มาตุภูมิของตนเอง โดยคัดเลือกจากครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ และมีฐานะยากจนเพื่อทำ หน้าที่ช่วยเหลือประชาชนร่วมกับทางราชการในการเข้าไปบริการ พัฒนา และแก้ไขปัญหา ต่างๆ ในพื้นที่หมู่บ้าน และการพัฒนาศักยภาพ บัณฑิตให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ โดยดำเนินการ ภายใต้กรอบแนวคิด บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง จิตอาสา ผู้กล้า พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นุรีศันย์ อุเชิง และประจวบ ทองศรี, 2563)

โครงการได้สนับสนุนงานแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนรายการค่าใช้จ่าย สนับสนุนบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ผ่านบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ซึ่งได้รับการคัดเลือกตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน จากพื้นที่ 44 อำเภอใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ มีส่วนสำคัญ กับกระบวนการมีส่วนร่วม เชื่อมประสานภาคประชาชนในพื้นที่กับภาครัฐรวมถึงนำเสนอความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่ตลอดจน การประสาน เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลและนำเสนอ จัดเก็บข้อมูลที่สำคัญในพื้นที่รองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านต่างๆ ของ ส.อ.บต. และ หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2562)

ทุกภารกิจของงานศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ถือเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานราชการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาฯ หรือบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ เป็นเจ้าหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยเหตุนี้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจจะทำการศึกษาคูณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อสามารถนำเอาความคิดเห็นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของกลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของกลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

1. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีเพศ ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน
2. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีอายุ ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน
3. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีระดับการศึกษา ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน
4. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีสถานภาพ ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน

5. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีพื้นที่การปฏิบัติงาน ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน

6. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีอายุงาน ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน

7. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,256 คน ใช้วิธีการคำนวณตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดของตัวอย่างจำนวน 340 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ชุด โดยนำเอาแนวคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางในการสร้างและแบ่งตามเนื้อหา สามารถแบ่งได้ 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check Lists) ประกอบด้วยคำถาม 7 ข้อโดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ พื้นที่การปฏิบัติงาน อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ โดยเน้นการศึกษาในเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานตามหลักของ Walton ประกอบด้วย 8 ด้านได้แก่ 1) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติ

หน้าที่ 3) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน 4) ด้านพัฒนาศักยภาพของตนเอง 5) ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน 6) ด้านนโยบายขององค์กร 7) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และ 8) ด้านความสัมพันธ์กับสังคม โดยมีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1932)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ โดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

จากนั้น นำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป และตรวจสอบอีกครั้งให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐานดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ พื้นที่การปฏิบัติงาน อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานมากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานมาก	หมายถึง	4	คะแนน
ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน

ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานน้อย หมายถึง 2 คะแนน

ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด หมายถึง 1 คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วจะให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณาระดับความคาดหวัง ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ระดับค่าเฉลี่ย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

3.ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ - ค่า T-test และ One-way ANOVA ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ผู้ศึกษาได้นำมาสรุปผลปรากฏดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 82.1 รองลงมาคือเป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.2 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.6 รองลงมา มีอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.3 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.9 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมา สถานภาพโสด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 32.9

รองลงมา สถานภาพหย่าร้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 รองลงมา สถานภาพหม้าย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และสถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 326 คน คิดเป็นร้อยละ 95.9 รองลงมา การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 รองลงมา การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส./ อนุปริญญา 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจังหวัดปัตตานี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมาเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจังหวัดสงขลา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจังหวัดนราธิวาส จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมาเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจังหวัดสตูล จำนวน 35 คน และรองลงมาเป็นพื้นที่ปฏิบัติงานจังหวัดยะลา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และส่วนใหญ่มีอายุงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมามีอายุงาน 6-10 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมามีอายุงานน้อยกว่า 1-5 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 รองลงมามีอายุงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 บาท จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 และรองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) ในตารางที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ในแต่ละด้านโดยภาพรวมพบดังนี้

(n=340)

คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีต่อศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน
1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	2.45	0.969	น้อย
2. ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่	3.03	0.789	ปานกลาง

3. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.33	0.791	ปานกลาง
4. ด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง	3.91	0.949	มาก
5. ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน	4.00	1.026	มาก
6. ด้านนโยบายขององค์กร	3.31	0.750	ปานกลาง
7. ด้านความสมดุลระหว่างหน่วยงานกับชีวิตส่วนตัว	3.47	0.801	มาก
8. ด้านความสัมพันธ์กับสังคม	3.85	0.992	มาก
ภาพรวม	3.42	.598	มาก

ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ในปัจจัยทุกด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.598) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.026) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.949) รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับสังคม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.992) รองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างหน่วยงานกับชีวิตส่วนตัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.801) อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.791) รองลงมาด้านนโยบายขององค์กร คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.750) และรองลงมาด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.789) สุดท้าย อยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.969) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ โดยสรุปตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลไว้ด้วยกัน 7 สมมติฐาน พบว่า ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลไว้ด้วยกัน 7 สมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1. เพศ	.035*		✓
2. อายุ	.919	✓	
3. สถานภาพ	.919	✓	
4. ระดับการศึกษา	.477	✓	
5. พื้นที่การปฏิบัติงาน	.787	✓	
6. อายุงาน	.641	✓	
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.183	✓	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยภาพรวมชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่การปฏิบัติงาน อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น ไม่มีความแตกต่างกันในคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ โดยไม่มีการแบ่งแยกอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่การปฏิบัติงาน อายุงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่เหมาะสมต่อหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทำให้คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ เป็นไปในทางเดียวกัน แต่ปัจจัยด้านเพศ จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างในการปฏิบัติงานในด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม

อภิปรายผล

การศึกษาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยดาเรศ ชูยก (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ กรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความร่วมมือกันในการทำงานได้เป็นอย่างดี รวมไปถึง

ถึงผู้บังคับบัญชาที่มีความเป็นธรรม เป็นกันเอง ค่อยให้คำปรึกษา ทำให้ไม่เกิดบรรยากาศที่อัดอั้นในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลีพร พูลเชตนคร (2557) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่อการทำงานซึ่งเกิดจากการรับรู้และยอมรับของแต่ละบุคคลว่าเป็นลักษณะงานที่ส่งผลให้เกิดการดำเนินชีวิตที่ดีตามการยอมรับของสังคม

ด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ได้ดำเนินการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเป็นอย่างดี มีความสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงทันตามกำหนดการ และบรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้ทักษะความรู้ ความสามารถ แก้ไขปัญหาของงานได้ สอดคล้องกับแนวคิดของคัมมิ่ง และวอร์ลีย์ (Cummings and Worley, 1997 อ้างถึงใน จุฑามาศ วรรณสุผล , 2556, 13-14) กล่าวว่า การที่ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนเองจากงานที่ทำโดยพิจารณา ลักษณะของงานที่ปฏิบัติงานได้แก่ งานที่ผู้ปฏิบัติมีความเป็นตัวของตัวเองในการทำงาน งานที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญงานที่ได้ใช้ทักษะ และความสามารถหลากหลายงานที่มีความท้าทายและงานที่ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลการปฏิบัติงาน และรวมไปถึงมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เข้าร่วมอบรมสัมมนา เพื่อที่จะเรียนความรู้ และถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่น

ด้านความสัมพันธ์กับสังคม นโยบายและการดำเนินงานของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการจัดกิจกรรมอำนวยการประโยชน์ต่อสังคม มีการสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆของท้องถิ่น รวมไปถึงการช่วยเหลือสังคมเป็นประจำ ซึ่งส่งผลให้เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ มีความเข้าใจในพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีให้คนในชุมชนมีความสามัคคียิ่งขึ้น

ด้านความสมดุลระหว่างหน่วยงานกับชีวิตส่วนตัว เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ มีเวลาได้พักผ่อนและดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม มีเวลาในวันหยุดให้กับครอบครัวอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของวอลตัน (Walton, 1973) ที่กล่าวว่า ความสมดุลในช่วงชีวิตการแบ่งเวลาอาชีพการเดินทางซึ่งจะมีสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างการใช้เวลาว่างของบุคคล และเวลาของครอบครัวโดยมีช่วงเวลาที่ได้คลายเครียดจากภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งทางศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้มีกิจกรรมที่ให้ครอบครัวของบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงาน นอกจากนั้นปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับช่วงเวลาทำงานในแต่ละวัน ภาระงานที่แต่ละคนรับผิดชอบไม่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายและจิตใจ เช่น เครียด นอนไม่หลับ ป่วยง่าย

ด้านความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ มีความภาคภูมิใจต่อผลงานที่ปฏิบัติด้วยตนเอง สามารถปฏิบัติงานไปในระดับตำแหน่งงานที่ก้าวหน้าขึ้น งานที่ได้รับมอบหมายมีความสำคัญที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างสูง บุคลากรมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงและความก้าวหน้าของตำแหน่งหรือหน้าที่การงาน อีกทั้งมีโอกาสดำเนินการเลื่อนตำแหน่งจากผลงานและความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959, pp. 45 -49) คือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นในการทำงานในเรื่องของความสำเร็จของงานที่บุคคลสามารถแก้ปัญหาและรู้จักป้องกันไม่ให้อุปสรรคนั้นเกิดขึ้น เมื่อทำสำเร็จจะเกิดความรู้สึกพอใจในผลสำเร็จของงานนั้น มีความก้าวหน้าและมีปัจจัยจูงใจในเรื่องของความมั่นคงในหน้าที่การงานซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อที่จะเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานต่อไป

ด้านนโยบายขององค์กร เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถเพื่อเตรียมความพร้อมในการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน มีการมอบหมายงานตามโครงการ การบังคับบัญชาที่เหมาะสมกับ ตำแหน่งและหน้าที่ หน่วยงานมีการจัดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและกายที่ดีแก่บุคลากรอยู่เสมอ มีการจัดสวัสดิการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน และได้รับความสะดวกรวดเร็วในการใช้สิทธิเบิกค่าเดินทางไปราชการ ค่าการศึกษาบุตร ค่าเช่าที่พัก

ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ สถานที่ทำงานมีความสะอาด และเรียบร้อยดี มีสถานที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน สะดวกต่อการติดต่อหรือประสานงาน อีกทั้งภายในพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานมีระบบความปลอดภัยแน่นอน มีความปลอดภัยต่อทรัพย์สินส่วนตัว รวมไปถึงมีอุปกรณ์และเครื่องมือ มีจำนวนที่เพียงพอและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอภิชัย จตุพรวาทิ (2557) กล่าวว่า สถานที่ทำงานควรมีความสะดวกสบายเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์และเครื่องมือในสำนักงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป็นการช่วยให้สมาชิกทำงานได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิฯ ได้รับค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการที่มีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ มีความพึงพอใจกับเงินเดือนเมื่อเปรียบเทียบกับบุคลากรในสายอาชีพอื่นๆ ที่มีวุฒิการศึกษาเทียบเท่ากัน เป็นค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตและความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ

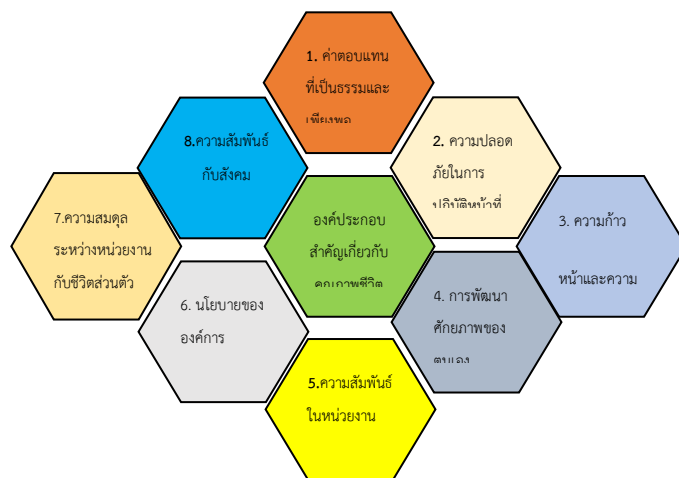
ทฤษฎีความต้องการ ERG (Clayton P. Alderfer, 1979) ที่กล่าวว่า ความต้องการดำรงชีวิต (E: Existence needs) เกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป โดยสามารถเปรียบเทียบกับการทำงานในองค์กรว่าสิ่งที่บุคลากรต้องการเบื้องต้นนั้นประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง ผลประโยชน์ตอบแทน ประกันสุขภาพ และ ความปลอดภัยในการทำงาน และหน่วยงานมีสวัสดิการในการเบิกค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าเดินทางและอื่น ๆ มีความเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

จากผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ ทั้งวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ค้นพบองค์ความรู้ด้าน คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ด้านความสัมพันธ์กับสังคม ด้านความสมดุลระหว่างหน่วยงานกับชีวิตส่วนตัวอยู่ในระดับมาก ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านนโยบายขององค์กร ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม อยู่ในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยส่วนบุคคลกับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน พบว่า บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีเพศที่ต่างกัน มีคุณภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา พื้นที่ปฏิบัติงาน อายุงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เป็นผลในคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้

จากสภาพปัจจุบันทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม มีการขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจนทำให้ทุกคนถูกกระตุ้นให้มีการแข่งขันในการทำงาน จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานแย่ลง ดังนั้นความต้องการหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานจึงมีความสำคัญ เช่น ในด้านทางกายภาพ ควรมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานที่ทำงานที่มีความเหมาะสม เอื้อต่อการทำงาน รวมไปถึงเพื่อนร่วมงานจะต้องคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลดีทั้งผู้ปฏิบัติเองและองค์กรหรือหน่วยงาน ในด้านการสร้างขวัญ และกำลังใจ เป็นการเพิ่มความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความผูกพันในองค์กร และด้านสุดท้าย คือ องค์กรควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติได้พัฒนาตนเอง ฝึก

ทักษะ เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ที่จะเอาไปใช้ในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ตามหลักการของ Richard E. Walton ได้แบ่งออกองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ 8 ประการ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตตามหลักการของ Walton, R. E.

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิของศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ เป็นผลให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ ส่งเสริม และปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิอยากให้มีการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน และค่าเดินทางอื่นๆ เป็นต้น

1.2 ค่าตอบแทนที่ได้รับน้อยกว่าภาระงานที่ได้รับมอบหมาย จึงอยากให้ทางหน่วยงานพิจารณาในส่วนนี้เพิ่มเติม เพราะค่าตอบแทนนั้นจะช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิต้องการให้มีโครงการไปตลอดเพราะจะได้มีความมั่นคงในอาชีพการงาน เพื่อนำรายได้มาเลี้ยงครอบครัวต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในศูนย์อำนวยการบริหารชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่ที่รับผิดชอบมีลักษณะที่แตกต่างกันในการทำงาน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความผูกพันในการทำงาน หรือขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ วรรณศุภผล. (2556). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรกรณีศึกษา กลุ่มบริษัทเอ็มแอนด์เอ. ใน วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดาเรศ ชูยก. (2557.) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่, 15(2), 27-36.
- นุริศณีย์ อุแข็ง และประจวบ ทองศรี. (2563). การพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 31(2), 192-210.
- วรรณ วรชง. (2558). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยศิลปากร. ใน วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2562). ศอ.บต. ผลักดันบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ 2,249 คน จาก 5 จชต. เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ร่วมพัฒนาพื้นที่เพื่อ

สร้างความสันติสุขร่วมกัน. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.sbpac.go.th/?p=31043>.

อภิชัย จตุพรวาที. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

อัญชลีพร พูลเขตนคร. (2557). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Alderfer, Clayton P. (1979). A New Theory of Human Needs : Organizational Behavior and Human Performance. New York : McGraw-Hill Book Co.

Herzberg, F (1959). Frederick; Mausner, Bernard; and Synderman, Block the Motivation to Work. New York: John Willey.

Likert, R. A. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology, 140, 5-53

Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it? Slone Management Review, 15,11-21

Yamane, T. (1976). Statistics: An introductory analysis (2nd ed.). New York: Harper and Row.

การเมืองในการนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่*

THE POLITICS OF IMPLEMENTING FOOD SAFETY POLICY: A CASE STUDY OF SAI NAM PHUENG ORANGE IN MODERN-TRADE

จุฑารัตน์ พัฒนатор¹, พัด ลวางกูร², นิธิตา สิริพงษ์ทักษิณ³ และ เกรียงชัย ปิงประวดี⁴

Jutarat Pattanator¹, Pad Lavankura², Nithita Siripongtugsin³ and Kriangchai Pungprawat⁴

¹⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹⁻⁴Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding author E-mail: jpattana@siammakro.co.th

Received 23 March 2023; Revised 25 May 2023; Accepted 2 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ โดยมีส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่เป็นกรณีศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีรวมรวมนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ

* จุฑารัตน์ พัฒนатор, พัด ลวางกูร, นิธิตา สิริพงษ์ทักษิณ และ เกรียงชัย ปิงประวดี. (2566). การเมืองในการนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(3), 18-36.

Jutarat Pattanator, Pad Lavankura, Nithita Siripongtugsin and Kriangchai Pungprawat. (2023). The Politics of Implementing Food Safety Policy:

A Case Study of Sai Nam Phueng Orange in Modern-Trade. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(3), 18-36.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.13>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

นํานโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 18 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้านเนื้อหาและสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่รัฐมีอำนาจเหนือเอกชนเป็นโดยรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายและเอกชนเป็นผู้ปฏิบัติตาม, ความสัมพันธ์ที่ภาครัฐและเอกชนต่อรองและคานอำนาจทางการเมือง, ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาสมประโยชน์ทุกฝ่าย และความสัมพันธ์ที่ภาคประชาสังคมเป็นผู้ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะต่อการทำงานของภาครัฐและเอกชน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเชิงบวกได้แก่ ลักษณะของนโยบาย, ความชัดเจนของนโยบาย, ความร่วมมือจากกลุ่มต่างๆ, แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นํานโยบายไปปฏิบัติ และ ทศนคติของผู้นํานโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเชิงลบซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการนํานโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ระบบราชการ, การเข้าถึงองค์ความรู้ของภาคเกษตรกร และฐานข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมาย 3) ข้อเสนอแนะในการนํานโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ภาครัฐควรมีระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านความปลอดภัยอาหาร และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ, ภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานและกฎหมาย

คำสำคัญ: การนํานโยบายไปปฏิบัติ, สัมสายนํ้าผึ้ง, ห้างค้าปลีกสมัยใหม่

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the relationship between the government sector, the private sector, and civil society in implementing food safety policy. 2) to study factors affecting food safety policy implementation and 3) to suggest guidelines for implementing the food safety policy. The research was used as a qualitative research study by using a literature review and in-depth interviews with 18 key persons in the Sai Nam Phueng orange production chain.

The study found that 1) the relationship between the government sector, private sector, and civil society in implementing the policy, can be

divided into 4 forms namely the relationship in which the government sector has power over the private sector, the government makes policy and the private sector acts accordingly, the relations between the public and private sectors that negotiate and beam political power, mutually beneficial relations and the relationship in which civil society checks and balances the work of the government sector and the private sector. 2) The factors affecting policy implementation. The positive factors supporting the successful implementation of the food safety policy include the nature of the policy, the clarity of the policy, the support and cooperation of various groups, the motivation of the operator to perform their duties and the attitude of the operator. The negative factors hindering the implementation of the policy include the government system, access to farmers' knowledge, and research database supporting legal development. 3) Suggestions for implementing the policy include The government sector should have a system to link food safety information and public disclosure, the public and private sectors should support relevant research for the benefit of the development of standards and laws.

Keywords: The Policy Implementation, Sai Nam Phueng Orange, Modern-Trade

บทนำ

ประเทศไทยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบพันธกิจเกี่ยวกับความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งครอบคลุมบังคับทั้งในส่วนผู้ผลิตและจำหน่ายอาหาร โดยมุ่งเน้นคุ้มครองผู้บริโภคจากโรคที่เกิดจากอาหารและอาหารที่ไม่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับความปลอดภัยอาหารทั้งในระดับนโยบายและการบังคับใช้ แต่สถานการณ์ความปลอดภัยอาหารในประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับที่ต้องเฝ้าระวัง

ตามรายงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือ NGO โดยเครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช (Thai-PAN) ร่วมกับมูลนิธิผู้บริโภค ได้รายงานสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยของผัก และผลไม้ในประเทศไทย พบว่าผักและผลไม้ที่วางจำหน่ายในตลาดทั้งจากตลาดระดับสูงหรือ ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern trade) และตลาดสด (Fresh Market) มีสารพิษตกค้างใน ระดับที่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (Maximum Residual Limits ; MRLs) แตกไม่ต่างกัน หนึ่งใน ผลผลิตที่พบสารพิษตกค้างมากที่สุดคือส้มสายน้ำผึ้ง ซึ่งเป็นผลไม้ที่เป็นที่นิยมบริโภค รวมถึงถูก ใช้เป็นสัญลักษณ์ผลไม้มงคลในเทศกาลสำคัญ ซึ่งในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 40 ของส้มสายน้ำผึ้ง ทั่วประเทศจำหน่ายในช่องทางของห้างค้าปลีกสมัยใหม่และตลาดระดับสูงการบริโภคอาหารที่ ไม่ปลอดภัยหรือไม่ถูกสุขลักษณะนั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชากร องค์การ อนามัยโลก (WHO) รายงานว่าอาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหารเป็นปัจจัยเสี่ยงในการ เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อันได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคถุงลมโป่ง พอง โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วนลงพุง หรือเรียกรวมว่ากลุ่มโรค NCDs (World Health Organization, 2014) ซึ่งโรคไม่ติดต่อเรื้อรังถือเป็นปัญหาใหญ่ที่กำลังทวีความรุนแรง ขึ้นเรื่อยสำหรับประเทศไทย (กรมควบคุมโรค, 2563)

ห้างค้าปลีกสมัยใหม่ซึ่งส่วนใหญ่มีระบบการคัดเลือกสินค้าและมีระบบตรวจสอบสินค้า ก่อนนำเข้าจำหน่ายอย่างเข้มงวด ก็ยังคงพบสารเคมีตกค้างเกินเกณฑ์ที่กำหนดเช่นเดียวกับ ตลาดสดซึ่งไม่มีระบบการตรวจสอบหรือคัดกรองความปลอดภัยก่อนจำหน่าย ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในมิติ ของการเมืองในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติว่าจะสามารถนำไปสู่การ เสริมสร้างความปลอดภัยอาหารอย่างแท้จริงหรือไม่อย่างไร ทำการรวบรวมข้อมูล ทบทวน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (Descriptive Research) โดยการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (นิศา ชูโต, 2551) จากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้งโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (ชวย โพธิ์สีตา, 2550)

2. ขั้นตอนการวิจัย

รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย ข้อกำหนดมาตรฐาน กฎหมาย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้งโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ ทั้งปัจจัยเชิงบวกและปัจจัยเชิงลบ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะ เจาะจง (Purposive Sampling) ตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมโดยใช้หลักการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ในด้านข้อมูล ด้านวิธีวิจัย และด้านทฤษฎี (สุรางค์ จันทวนิช, 2552)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลในจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติตลอดห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้ง โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป (Transcribe)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการสังเคราะห์และแยกยะความหมายออกมาตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ผลการวิจัย

ตลอดกระบวนการผลิตส้มสายน้ำผึ้งตั้งแต่ระดับภาคการเพาะปลูก ไปจนถึงสถานที่จำหน่าย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคม ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งแต่ละภาคส่วนต่างมีบทบาทในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ ที่เกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน จากการศึกษาโดยทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

ความสัมพันธ์เชิงการเมืองระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม แบ่งได้เป็น 4 รูปแบบที่เด่นชัด ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ที่รัฐมีอำนาจเหนือเอกชนเป็นผู้กำหนดนโยบายและเอกชนเป็นผู้ปฏิบัติตาม ความสัมพันธ์นี้เกิดขึ้นจากอำนาจหน้าที่ของรัฐในฐานะเจ้าพนักงานผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยกฎหมายส่วนที่เกี่ยวข้องกับเอกชนในการผลิตและจำหน่ายส้มสายน้ำผึ้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการที่จำเป็นต่อการรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของผู้บริโภคในเรื่องของความปลอดภัยอาหาร

ตารางที่ 1 ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ตลอดห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่

ระดับ	ห่วงโซ่การผลิต	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาสังคม

ระดับ	ห่วงโซ่การผลิต	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาสังคม
ต้นน้ำ	สวนส้ม	กรมวิชาการ เกษตร	เกษตรกรไร้ม	เครือข่ายเตือนภัย สารเคมีกำจัด ศัตรูพืช (Thai PAN) มูลนิธิเพื่อ ผู้บริโภค
กลางน้ำ	ศูนย์รวบรวม ผลผลิต	สำนักงาน คณะกรรมการ อาหารและยา (อย.) สำนักงาน สาธารณสุข สุข จังหวัด	ผู้ประกอบการศูนย์ รวบรวมส้มสาย น้ำผึ้ง	-
	โรงเคลือบผิวส้ม	สำนักงาน คณะกรรมการ อาหารและยา (อย.) สำนักงาน สาธารณสุข จังหวัด	ผู้ประกอบการโรง เคลือบผิวส้ม	-
	ศูนย์กระจาย และ ขนส่ง สินค้า	สำนักงาน คณะกรรมการ อาหารและยา (อย.) สำนักงาน	ห้างค้าปลีกสมัยใหม่	-

ระดับ	ห่วงโซ่การผลิต	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		
		ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาสังคม
		สาธารณสุข จังหวัด		
ปลายน้ำ	สถานที่จำหน่าย / ห้างค้าปลีก สมัย ใหม่	สำนักงาน คณะกรรมการ อาหารและยา (อย.) สำนักงาน สาธารณสุข จังหวัด	ห้างค้าปลีกสมัยใหม่	เครือข่ายเตือนภัย สารเคมีกำจัด ศัตรูพืช(Thai PAN) มูลนิธิเพื่อ ผู้บริโภค

เอกชนจำเป็นต้องปฏิบัติตามโดยมีอาจหลีกเลี่ยงหรือต่อรองได้ ความสัมพันธ์ประเภทนี้พบว่ามีความสำคัญต่อการนํานโยบายไปปฏิบัติ โดยข้อกำหนดหรือนโยบายที่ดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมายมีลักษณะเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำที่สุดที่ภาคเอกชนต้องปฏิบัติตาม มีความชัดเจนและมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม โดยกฎหมายที่ภาครัฐนำมาบังคับใช้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมความปลอดภัยอาหารในกรณีของส้มสายน้ำผึ้ง มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เลขที่ 386 พ.ศ. 2560 เรื่อง กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตและการเก็บรักษา ผักหรือผลไม้สดบางชนิด และการแสดงฉลาก เพื่อกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลความปลอดภัยของผักและผลไม้สดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ด้านสุขลักษณะอาหารตามที่กำหนดและต้องขออนุญาตสถานที่ผลิตด้วย และ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เลขที่ 387 พ.ศ. 2560 เรื่อง อาหารที่มีสารพิษตกค้าง ซึ่งได้กำหนด “ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (Maximum Residue Limit; MRL)” กล่าวคือ ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่มีได้ในอาหาร อันเนื่องมาจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร มี ดังนั้นหากส้มที่จำหน่ายถูกตรวจพบสารพิษตกค้างเกินกว่าที่กำหนดก็อาจเข้าข่ายจำหน่ายอาหารไม่บริสุทธิ์ ซึ่งมีความผิดตาม พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ.2522

2) ความสัมพันธ์ที่ภาครัฐและเอกชนต่อรองและคานอำนาจทางการเมือง ความสัมพันธ์รูปแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เสียผลประโยชน์ ที่เห็นชัดเจน ได้แก่

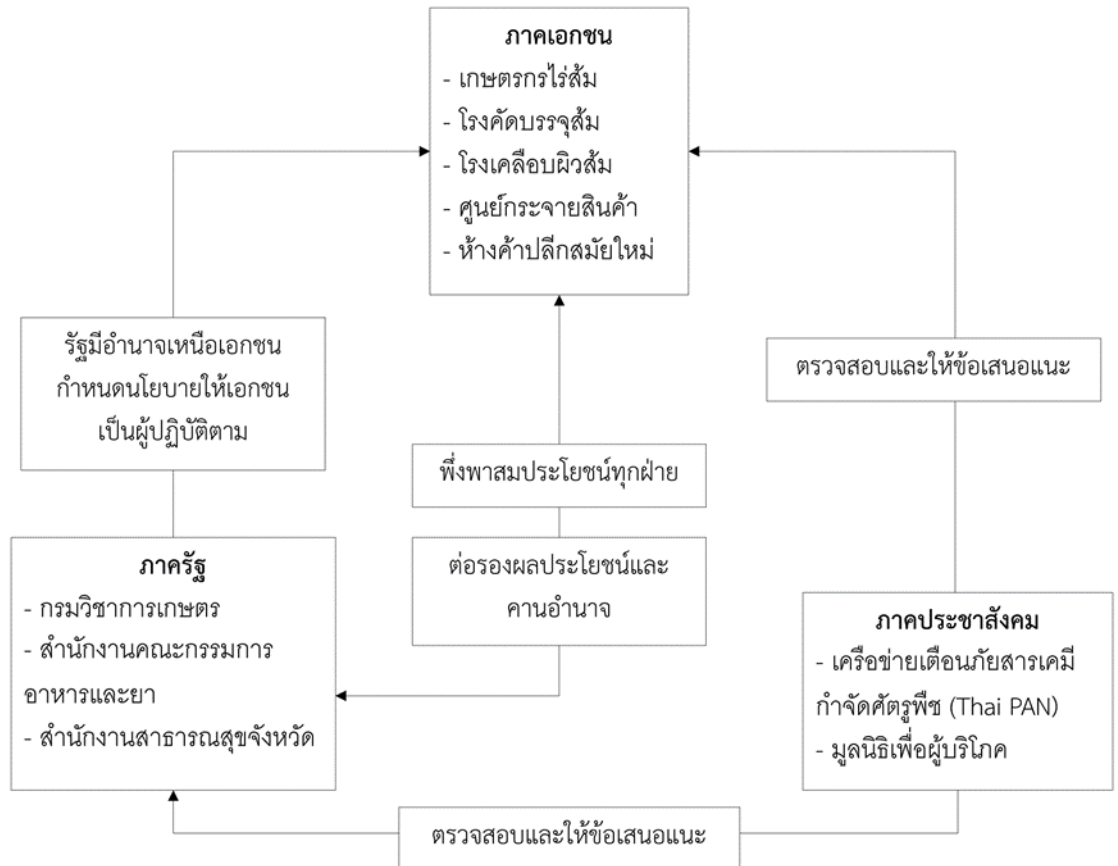
กรณีของห้างค้าปลีกมีการรวมตัวจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมค้าปลีกไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีระหว่างกัน เป็นที่ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข่าวสาร และร่วมกันแก้ไขปัญหาตลอดจนแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจค้าปลีก ของประเทศ สมาคมค้าปลีกไทยมีส่วนร่วมเข้าเป็นคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนใน กระบวนการให้ความเห็นต่อระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ คัดค้าน ข้อกำหนดบางประการที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจโดยเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ของประเทศไทย

3) ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาสมประโยชน์ทุกฝ่าย เอกชนโดยห้างค้าปลีกมักเสนอตัวเข้ามาช่วยหน่วยงานภาครัฐในการริเริ่มดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบาย ความปลอดภัยอาหาร ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐก็ได้ประโยชน์จากการที่การดำเนินงาน ประสบผลสำเร็จโดยมีห้างค้าปลีกเป็นต้นแบบในการดำเนินการและสามารถขยายผลไปสู่ ผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ต่อไป ส่วนของห้างค้าปลีกได้ประโยชน์จากการได้รับความเชื่อถือและ ไว้วางใจจากภาครัฐผ่านการทำกิจกรรมร่วมกันและสื่อสารออกไปให้สาธารณชนรับทราบ จึงสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภคอยากที่จะมาใช้บริการ เนื่องจากเป็นแหล่งอ้างอิงด้าน ความปลอดภัยอาหารที่ได้รับการการันตีโดยภาครัฐ ส่งผลต่อความได้เปรียบทางธุรกิจ

4) ความสัมพันธ์เชิงการเมืองที่ภาคประชาสังคมเป็นผู้ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ การทำงานของภาครัฐและเอกชน ผ่านการสื่อสารไปยังสาธารณะ ที่เห็นเด่นชัดในกรณีการนำ นโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของสัสมายน้ำผึ้งไปปฏิบัติ จะเป็นในรูปแบบของการสุ่ม ตรวจสอบสารพิษตกค้างทางการเกษตร โดยภาคประชาสังคมจะนำเสนอผลที่ได้ไปยัง สาธารณะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนเพื่อเรียกร้องข้อเสนอต่อภาครัฐ และภาคเอกชน อาทิ กรณีการสุ่มตัวอย่างส้มไปตรวจสอบสารพิษตกค้างของ เครือข่ายเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร่วมกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคหลังจากมีการนำเสนอข้อมูลต่อสาธารณะแล้ว ได้มีการออก แถลงการณ์เรียกร้องให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ลักลอบ นำเข้า ครอบครอง หรือมีไว้จำหน่ายของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ภาค ประชาสังคมรณรงค์ให้ผู้บริโภค ร่วมกันเรียกร้องให้ผู้บริหารกระทรวงเกษตร หน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ดำเนินการให้มีการปฏิรูปการผลิต การจัดจำหน่าย และกลไกการกำกับดูแล สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้มีความปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภคมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่ง

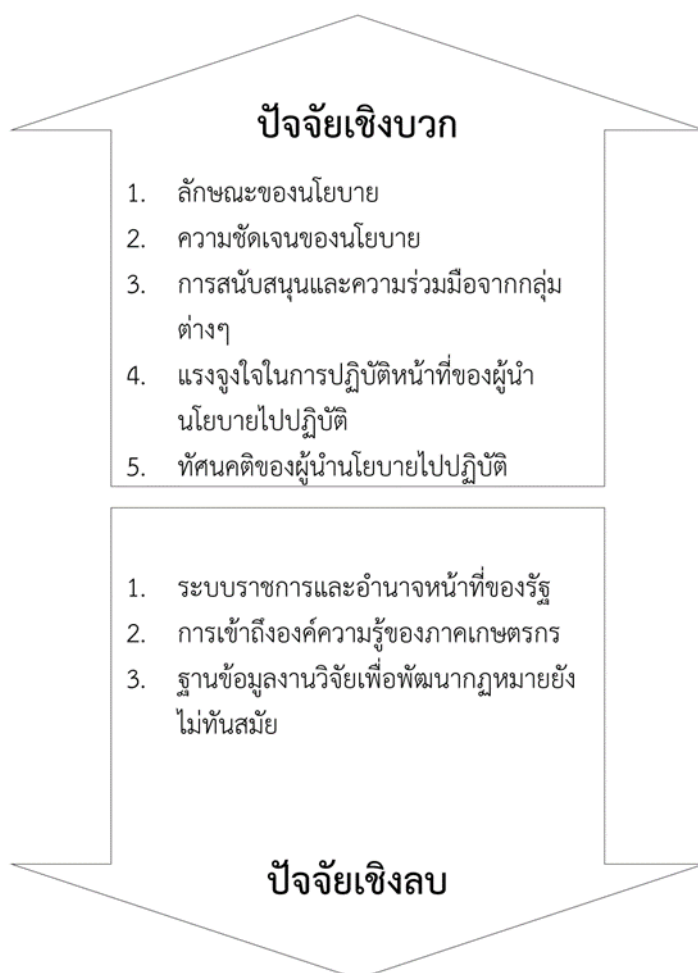
บทบาทของภาคประชาสังคมจึงมีส่วนช่วยในฐานะเป็นตัวสะท้อนประสิทธิภาพการทำงานของทั้งภาครัฐและเอกชน

ภาพที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

จากการศึกษาสามารถแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติออกเป็น 2 ส่วน (ภาพที่ 2) ได้แก่ ปัจจัยเชิงบวกที่สนับสนุนให้การนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารประสบความสำเร็จ และปัจจัยเชิงลบซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายด้านความปลอดภัยไปปฏิบัติ อธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่

1. ปัจจัยเชิงบวกที่ทำให้การดำเนินนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารในสินค้าส้มสายน้ำผึ้งประสบความสำเร็จได้แก่

1.1 ลักษณะของนโยบาย มีความทันสมัยได้รับการยอมรับจากภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกภาคส่วนมองตรงกันความปลอดภัยอาหารเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำ

1.2 ความชัดเจนของนโยบาย จุดประสงค์และเป้าหมายของนโยบายมีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละภาคส่วนในห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้ง และมีลักษณะไม่ซับซ้อนโดย

มุ่งเน้นการจัดการในเรื่องสารพิษตกค้างในส้มสายน้ำผึ้ง ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดเป็นแผนงานเพื่อปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างชัดเจน

1.3 นโยบายได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากทุกภาคส่วนให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามนโยบายจากภาครัฐ เนื่องจากสารพิษตกค้างในส้มสายน้ำผึ้งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และเรื่องความปลอดภัยอาหารเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการทันที เพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและเป็นประโยชน์ของผู้บริโภค

1.4 แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ที่เห็นเด่นชัดเป็นกรณีของห้างค้าปลีกซึ่งอยู่ในบทบาทของผู้ซื้อและผู้คัดเลือกคู่ค้า (supplier) มีการผลักดันให้คู่ค้าพัฒนามาตรฐานการผลิตให้สูงขึ้น โดยได้จัดทำโครงการฝึกอบรมและพัฒนาคู่ค้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการผลิตสินค้าปลอดภัย โดยคู่ค้าที่ถูกเชิญเข้าร่วมโครงการจะได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคู่ค้ารายใดที่มีการพัฒนามาตรฐานจนสำเร็จอาจได้รับสิทธิทางการค้า เช่น การร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การเพิ่มพื้นที่จำหน่าย เพื่อเป็นแรงจูงใจในการพัฒนา

1.5 ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติทำให้การดำเนินนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของส้มสายน้ำผึ้งประสบความสำเร็จนั้นต้องมาจากความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกร ให้ข้อมูลว่าความปลอดภัยอาหารมีความยึดโยงกับคนและพื้นที่การทำเกษตรกรรม และความปลอดภัยอาหารเป็นสิ่งที่ทำแล้วเป็นประโยชน์กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง หากสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่ายไม่ปลอดภัยผลผลิตก็จะขายไม่ได้ ดังนั้นแล้วผู้ปฏิบัติงานทุกคนโดยเฉพาะผู้ประกอบการจึงมีความตระหนักในเรื่องนี้สูง

2. ปัจจัยเชิงลบซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายด้านความปลอดภัยไปปฏิบัติ ได้แก่

2.1 ระบบราชการที่แบ่งแยกหน้าที่กันปฏิบัติ ขาดการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ไม่มีการบูรณาการทำงาน ทำให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ครอบคลุม ตัวอย่างกรณีการบังคับใช้กฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 ซึ่งบังคับใช้กฎหมายกรณีพบสารเคมี

ตกค้างในส้มสายน้ำผึ้งกับห้างค้าปลีกซึ่งเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่รวบรวมอาหาร แต่ไม่สามารถดำเนินการกับแหล่งเพาะปลูกซึ่งเป็นต้นเหตุของสารตกค้างทางการเกษตรได้

2.2 การเข้าถึงองค์ความรู้ของภาคเกษตรกร แรงงานภาคการเกษตรส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติเป็นแรงงานข้ามชาติ รวมถึงเกษตรกรบางรายไม่มีความรู้ด้านวิชาการเพาะปลูก ไม่ทราบข้อมูลการใช้สารเคมีให้เหมาะกับสภาพปัญหาที่พบ สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกษตรขาดการส่งต่อข้อมูลจากภาครัฐที่ โดยการสะท้อนข้อมูลความไม่ปลอดภัยไปยังสถานที่เพาะปลูกมักจะทำโดยภาคเอกชนด้วยตนเอง ได้แก่ ห้างค้าปลีกซึ่งเป็นสถานที่จำหน่าย และผู้รวบรวมซึ่งเป็นผู้ที่จำหน่ายสินค้าให้กับห้างค้าปลีก นอกจากนี้การซื้อขายสารเคมีและการใช้ยังไม่ถูกควบคุมหรือใช้ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นการใช้โดยอาศัยความเคยชินจากการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่นหรือได้ข้อมูลมาจากผู้จำหน่าย

2.3 ฐานข้อมูลวิจัยเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายและพัฒนากฎหมาย ปัจจุบันพบว่า กฎหมายที่ควบคุมสารพิษตกค้างทางการเกษตรยังไม่ครอบคลุมกับชนิดสารเคมีที่ภาคเกษตรกรใช้จริง รวมถึงยังไม่มีงานวิจัยรองรับสำหรับการกำหนดมาตรฐานระยะพักใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยว เพื่อลดระดับสารเคมีตกค้างในผลผลิตก่อนออกสู่ตลาด ทำให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีอย่างระมัดระวังแต่ก็อาจเกิดข้อผิดพลาดได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ

จากการศึกษาปัจจัยเชิงบวกและปัจจัยเชิงลบที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ภาครัฐควรมีระบบเชื่อมต่อข้อมูลด้านความไม่ปลอดภัยอาหาร ในกรณีที่ตรวจพบผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยควรมีการสอบย้อนกลับไปยังแหล่งเพาะปลูก เพื่อทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระงับการขายและการกระจายผลผลิตไปยังแหล่งจำหน่าย เพื่อป้องกันผลกระทบด้านความปลอดภัยอาหารแก่ผู้บริโภค จนกว่าจะมีการทวนสอบผลว่าปลอดภัย

2. ภาครัฐควรเปิดเผยข้อมูลด้านความไม่ปลอดภัยอาหารให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การผลิต รวมถึงมีระบบบริการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับอาหารปลอดภัยเพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงได้ง่าย

3. ภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ครอบคลุมชนิดสารเคมีที่มีใช้ในประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและควบคุมความปลอดภัยอาหาร รวมถึงกำหนดแนวทางระยะพักใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวเพื่อลดสารเคมีตกค้างให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยก่อนที่ผลิตผลทางการเกษตรจะออกสู่ตลาด

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ พบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีบทบาทในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันตามที่ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2549) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำโดยรัฐบาลและเอกชน ทั้งปัจเจกบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากการตัดสินใจนโยบาย ในกรณีนี้หมายถึงปัจจัยทั้งหลายที่มีผลต่อความพยายามที่จะเปลี่ยนรูปแบบของการตัดสินใจไปสู่มาตรการเชิงปฏิบัติ ความสัมพันธ์ที่รัฐมีอำนาจเหนือเอกชนเป็นผู้กำหนดนโยบาย ออกกฎหมายบังคับให้เอกชนปฏิบัติตาม ก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย โดยเอกชนจำยอมต้องปฏิบัติตามนโยบายเนื่องจากถูกกำหนดหน้าที่ไว้และหากไม่ทำจะมีความผิดตามกฎหมาย ความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ทำให้เกิดการการขับเคลื่อนนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของสัสมายน้ำผึ้งในขั้นแรกด้วยผลของกฎหมาย ความสัมพันธ์ที่ภาครัฐและเอกชนต่อรองและคานอำนาจทางการเมือง ความสัมพันธ์รูปแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้เสียผลประโยชน์ เช่น ห้างค้าปลีกมีการรวมตัวจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมผู้ค้าปลีกไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 เพื่อต่อรองหรือคัดค้านข้อกำหนดบางประการที่อาจส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจ (สมาคมผู้ค้าปลีกไทย, 2565) เป็นความสัมพันธ์ที่ช่วยถ่วงดุลอำนาจมิให้รัฐออกข้อกำหนดบางประการมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและการดำเนินธุรกิจมากเกินไปจนเกินควร

ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาผลประโยชน์ทุกฝ่าย เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ช่วยส่งเสริมให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดความต่อเนื่อง ภาครัฐได้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบาย

เป็นไปตามเป้าหมายที่ผู้บังคับบัญชาวางไว้ และในส่วนของภาคเอกชนก็ได้รับความเชื่อถือจากภาครัฐ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่นและหันมาใช้บริการในห้างค้าปลีกที่ได้รับการรับรองโดยรัฐ

ความสัมพันธ์ในรูปแบบสุดท้ายที่ภาคประชาสังคมเป็นผู้ตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจและกดดันการทำงานของภาครัฐและเอกชน ผ่านการสื่อสารไปยังสาธารณะ ที่เห็นเด่นชัดในกรณีการนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของส้มสายน้ำผึ้งไปปฏิบัติ จะเป็นในรูปแบบของการสุ่มตรวจสอบสารพิษตกค้างทางการเกษตร โดยภาคประชาสังคมจะนำเสนอผลที่ได้ไปยังสาธารณะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนเพื่อเรียกร้องข้อเสนอต่อภาครัฐ และภาคเอกชน ส่งผลให้ภาครัฐและเอกชนตื่นตัวและหันมาทบทวนการดำเนินนโยบายในปัจจุบันว่ายังมีข้อบกพร่องและจะทำให้ดีขึ้นได้อย่างไรบ้าง ซึ่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินนโยบายมีผลกระทบต่อสังคมในภาพรวมและมีผลต่อความเป็นอยู่ดีกินดีของประชาชนด้วย

จากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ข้างต้น พบกลุ่มผลประโยชน์ 3 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินหรือขับเคลื่อนนโยบายโดยมีการต่อรองคานอำนาจของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้นโยบายหรือการบังคับใช้นโยบายเป็นไปด้วยความสมดุลและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จุมพล หนิมพานิช (2545) ซึ่งพบว่ากลุ่มผลประโยชน์ คือ กลุ่มคนที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจเพื่อรักษาผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมุ่งหวังจะมีอิทธิพลผลักดันให้รัฐกระทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่มตน ซึ่งผลดีของการมีกลุ่มผลประโยชน์ก็คือจะเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดอำนาจทางสังคมไว้ในคนกลุ่มเดียวและทำให้การใช้อำนาจของภาครัฐถูกตรวจสอบ เช่นเดียวกับ มะลิ ทิพย์ประจง และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2562) ซึ่งกล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะในฐานะกลุ่มที่ทำหน้าที่ผลักดันและให้ข้อมูลกับภาครัฐหรือผู้มีอำนาจเพื่อประกอบการตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะ ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ต่างก็มีส่วนร่วมทำให้นโยบายด้านความปลอดภัยอาหารถูกขับเคลื่อนและนำไปปฏิบัติอย่างสมดุลและสมประโยชน์กับทุกฝ่าย สอดคล้องกับ วรเดช จัทรศร (2551) ที่กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ใช่หน้าที่ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพียงอย่างเดียว

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการนำนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติ กรณีศึกษาส้มสายน้ำผึ้งของห้างค้าปลีกสมัยใหม่ ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติและอำนาจหน้าที่ การทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ไม่เกิดความต่อเนื่อง ขาดการบูรณาการปฏิบัติงาน ขาดการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ตัวอย่างกรณี การตรวจพบสารพิษตกค้างในส้มสายน้ำผึ้ง ส่วนใหญ่การบังคับใช้กฎหมายเน้นบังคับและมีบทลงโทษเพียงแต่ผู้จำหน่ายเท่านั้น ไม่มีการเชื่อมต่อข้อมูลขยายผลไปยังผู้ผลิตหรือแหล่งเพาะปลูกซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง ซึ่งปัญหาส่วนนี้อาจมาจากการที่กระทรวงสาธารณสุขนั้นรับผิดชอบแต่เพียงปลายน้ำคือสถานที่จำหน่ายมิได้ควบคุมดูแลในส่วนของต้นน้ำซึ่งเป็นผู้เพาะปลูก ข้อมูลส่วนนี้จึงไม่ได้ส่งต่อไปยังต้นทางให้ทราบปัญหา ภาระทั้งหมดจึงตกกับเอกชนซึ่งต้องหามาตรการภายในมาบังคับใช้และใช้อำนาจต่อรองทางการค้ามาควบคุมแหล่งเพาะปลูกด้วยตนเอง สอดคล้องกับรายงานของ ประภาพร ขอไพบูลย์ และคณะ (2551) ซึ่งพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยอาหาร คือระบบราชการและการตรวจสอบทางด้านความปลอดภัยอาหารของประเทศไทย ที่แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ไปหลายหน่วยงานประกอบไปด้วยหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ปัญหาหลักที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยด้านอาหาร เนื่องจากกฎหมายมีช่องว่างไม่ทันต่อสถานการณ์ ระบบการควบคุมอาหารของประเทศไทยยังไม่บูรณาการ ขาดการประสานงานและเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนของเกษตรกรไม่ทราบวิธีการใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ การซื้อขายสารเคมีและการใช้ยังไม่ถูกควบคุมภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แต่เป็นการใช้โดยอาศัยความเคยชินจากการบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีผู้ควบคุมดูแลให้คำแนะนำการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างจริงจัง รวมไปถึงแรงงานในภาคการเกษตรเป็นแรงงานข้ามชาติ และส่วนมากไม่ได้มีการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน จึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบบการผลิตซึ่งภาครัฐควรต้องเข้ามาสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายหรือพัฒนาระเบียบปฏิบัติ คู่มือการปฏิบัติในการเพาะปลูกหรือใช้สารเคมีให้ครอบคลุมชนิดที่ใช้อยู่จริงในภาคการเกษตร

อาทิ ระยะเวลาพักใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีผลโดยตรงในการลดระดับสารเคมีตกค้างในผลิตผลหลังเก็บเกี่ยว

วัตถุประสงค์ที่ 3 ข้อเสนอแนะในการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำมาสู่การเสนอแนะแนวทางซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถลดช่องว่างและทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดประสิทธิภาพ ได้แก่

1. ภาครัฐควรมีระบบเชื่อมต่อข้อมูลด้านความปลอดภัยอาหาร ในกรณีที่ตรวจพบผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยควรมีการสอบย้อนกลับไปยังแหล่งเพาะปลูก เพื่อทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระงับการขายและการกระจายผลผลิตไปยังแหล่งจำหน่าย เพื่อป้องกันผลกระทบด้านความปลอดภัยอาหารแก่ผู้บริโภค จนกว่าจะมีการทวนสอบผลว่าปลอดภัย เนื่องด้วยปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ การปรับดำเนินคดีเมื่อตรวจพบว่าผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายไม่ปลอดภัย มุ่งเอาผิดแต่เพียงผู้จำหน่ายซึ่งเป็นปลายทางในการจำหน่ายสินค้า การที่ภาครัฐมุ่งดำเนินคดีกับผู้จำหน่ายนั้นก็เพื่อหวังผลให้ผู้จำหน่ายไปกดดันผู้ผลิตอีกต่อหนึ่ง เป็นกลไกในการบังคับใช้โดยอ้อม ผู้เพาะปลูกซึ่งเป็นต้นทางในการผลิตสินค้าไม่ต้องรับผิดชอบ ยกเว้นในบางกรณีซึ่งผู้จำหน่ายได้ทำสัญญาเกี่ยวกับการรับผิดชอบของผู้ผลิตไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น

2. เมื่อข้อมูลเรื่องความปลอดภัยไม่ถูกทวนสอบย้อนกลับไปยังผู้ผลิตต้นทางซึ่งเป็นสาเหตุที่แท้จริง ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ก็จะถูกเก็บรวบรวมไว้ที่หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมสถานที่จำหน่ายเท่านั้น ในที่นี้คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หรือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลไม่ได้ถูกส่งต่อบุคลากรไปยังหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล และพัฒนาระบบการผลิตซึ่งได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้หน่วยงานเหล่านี้เข้าไปช่วยตรวจสอบและพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยตั้งแต่ต้นทาง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าภาครัฐควรเปิดเผยข้อมูลด้านความปลอดภัยอาหารให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การผลิต รวมถึงมีระบบบริหารจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับอาหารปลอดภัยเพื่อให้ผู้ประกอบการเข้าถึงได้ง่ายด้วย

3. กฎหมายหรือมาตรฐานต้องมีการปรับให้ทันสมัยและเท่าทันกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงสารพิษตกค้างทางการเกษตรที่เกษตรกรสามารถซื้อหามาใช้ได้นั้น มีมากกว่าที่ระบุไว้ในบัญชีแนบท้ายสารพิษตกค้างที่อนุญาตให้พบได้ในสินค้าเกษตร กล่าวคือ ข้อมูลด้านวิชาการที่กำหนดระดับที่ยอมรับได้ในการตกค้างของสารเคมีทางการเกษตรไม่ครอบคลุมชนิด

สารเคมีที่เกษตรกรใช้จริง ดังนั้นภาครัฐและเอกชนควรให้การสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชให้ครอบคลุมชนิดสารเคมีที่มีใช้ในประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและควบคุมความปลอดภัยอาหาร รวมถึงหลังการใช้งานก่อนการเก็บเกี่ยวควรมีการศึกษาวินิจฉัยกำหนดแนวทางระยะพักใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวเพื่อลดสารเคมีตกค้างให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัย ก่อนที่ผลิตผลทางการเกษตรจะออกสู่ตลาด เทียบเคียงการที่มีมาตรฐานระยะพักใช้ยาปฏิชีวนะ ในสัตว์ก่อนที่จะเข้าสู่ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งสามารถลดความเสี่ยงในการตกค้างของสารเคมีในผลิตภัณฑ์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติไม่ใช่งานที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียตลอดห่วงโซ่การผลิตส้มสายน้ำผึ้ง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ภาคส่วน ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ของการตรวจสอบปรับปรุง และพัฒนาการนำนโยบายไป ปัญหาและอุปสรรคที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ระบบราชการ, การเข้าถึงองค์ความรู้ของภาคเกษตรกร และฐานข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมาย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

แนวทางที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นต้นแบบสำหรับการนำนโยบายความปลอดภัยอาหารไปปฏิบัติในสินค้าเกษตร ประเภทผักและผลไม้ หรือสินค้าเกษตรอื่นที่มีความใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดทำการศึกษาเฉพาะส้มสายน้ำผึ้งที่จำหน่ายในห้างค้าปลีกสมัยใหม่เท่านั้น เพื่อให้งานวิจัยมีความครอบคลุม เสนอให้ทำการศึกษาในสินค้าเกษตรชนิดอื่น รวมถึงในช่องทางการจำหน่ายระดับอื่นเพิ่มเติม เช่น ตลาดสดในท้องถิ่น หรือ ตลาดกลางค้าส่งผักและผลไม้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2563). รายงานสถานการณ์โรค NCDs เบาหวาน ความดันโลหิตสูง และปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิคแอนด์ดีไซน์.
- จุมพล หนิมพานิช. (2545) กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาย โพธิธิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- นิตา ชูโต. (2551). การวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ฟรินต์โพร จำกัด.
- ประภาพร ขอไพบูลย์ และคณะ. (2551). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ สถานการณ์ปัญหา และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย คุณภาพความมั่นคงและการศึกษาทางด้านอาหารพร้อมแนวทางการแก้ไข. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- มะลิ ทิพย์ประจง และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2562). อำนาจผลประโยชน์ทางการเมือง. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 2(2), 16-32.
- วรเดช จันทรศร. (2551). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมผู้ค้าปลีกไทย. (2565). แนะนำสมาคมผู้ค้าปลีกไทย. เรียกใช้เมื่อ 13 มกราคม 2565 จาก <http://www.thairetailer.com/>

World Health Organization. (2014) Global status report on non-communicable diseases 2014: World Health Organization.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล*

THE ROLE OF MUEANG MAI SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN AMPHAWA DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM TOWARDS THE BUILDING OF KNOWLEDGE AND UNDERSTANDING IN DIGITAL SKILL TO BECOME DIGITAL CITIZEN

พิชักษณ์ ภูตระกูล

Phichak Phutrakhul

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suansunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: phichak.ph@ssru.ac.th

Received 21 May 2023; Revised 25 May 2023; Accepted 28 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยการวิจัยนี้เป็นรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการ พนักงาน ที่เกี่ยวข้อง จำนวน

* พิชักษณ์ ภูตระกูล. (2566). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 3(3), 37-52.

Phichak Phutrakhul. (2023). The Role of Mueang Mai Subdistrict Administrative Organization in Amphawa District, Samut Songkhram towards the Building of Knowledge and Understanding in Digital Skill to Become Digital Citizen. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(3), 37-52.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.14>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ทั้งสิ้น 5 คน เพื่อถอดรูปแบบของการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เป็นรูปแบบการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ และรูปแบบการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลดำเนินการผ่าน 2 โครงการหลัก ได้แก่ โครงการธรรมะहरรรษา และเวทีประชาคมที่ชุมชนจะมาแลกเปลี่ยนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ รวมถึงการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้จะมีการสอดแทรกประเด็นทางสังคมทำให้ประชาชนในพื้นที่ผ่านการเรียนรู้ทักษะด้านดิจิทัลในรูปแบบทางอ้อมและไม่เป็นทางการมากกว่า

คำสำคัญ: ความรู้, ทักษะดิจิทัล, พลเมืองดิจิทัล

Abstract

The main purpose of this research was to study the role of Mueang Mai Subdistrict Administrative Organization, Amphawa District, Samut Songkhram Province in creating knowledge and understanding of digital skills to become digital citizens. This research is a form of research and development. Data were collected from in-depth interviews, using interview forms as tools used for research from key informants, namely executives of local administrative organizations and civil servants and relevant employees. A total of 5 people to deconstruct the model of building knowledge and understanding of digital skills to become digital citizens and collecting data to bring information from in-depth interviews to be analyzed as a model for building knowledge and understanding of skills. digital to become a digital citizen. The study found that Muang Mai Sub-District Administrative Organization, Amphawa District, Samut Songkhram Province will play a role in creating knowledge and understanding of digital skills for people in the area in informal ways and digital skills learning

styles through 2 main projects: Fun dharma and a community forum where the community will come to exchange with the Muang Mai Subdistrict Administrative Organization, as well as inviting speakers to educate. Social issues will be inserted, allowing people in the area to learn digital skills in an indirect way. and more informal.

Keywords: Knowledge, Digital Skill, Digital Citizen

บทนำ

ปัจจุบันโลกยุคใหม่เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานให้สะดวกรวดเร็วเหมือนในอดีตที่ผ่านมา การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลข่าวสาร เป็นฐานรากในการพัฒนาการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาทางสังคมในด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไป (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560) ยุคดิจิทัล (Digital Age) คือ ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลต่าง ๆ หรือสื่อมีเดียต่าง ๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และส่งต่อได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา (เอกชัย กิสุขพันธ์, 2559) ซึ่งกำลังจะเข้ามามีบทบาทในทุกเรื่องราวของชีวิตประจำวัน

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กล่าวถึงการพัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ ทั้งบุคลากรภาครัฐและเอกชน ให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพและการพัฒนาบุคลากรในสาขาเทคโนโลยีดิจิทัลโดยตรงให้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับมาตรฐานสากลเพื่อนำไปสู่การสร้างและจ้างงานที่มีคุณค่าสูงในยุคเศรษฐกิจและสังคมที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560)

พลเมืองดิจิทัล คือ นิสัย การกระทำ และการบริโภคเนื้อหาทางดิจิทัล การใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนดิจิทัลอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือบรรทัดฐานของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ คือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด รู้กฎรู้ผิด มีความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวก (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2558:ออนไลน์) ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติสำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างไร รวมถึงรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม และใช้มันเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561) ดังนั้นควรที่จะมีการพัฒนาบุคคลในด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งควรเริ่มจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสถานะใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดได้ว่าเป็นการปกครองในระดับฐานรากที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีการกำหนดถึงแหล่งที่มาของอำนาจหน้าที่ แหล่งรายได้ ตลอดจนอำนาจในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ภายในพื้นที่ของตนเอง ทั้งนี้ เมื่อเราพิจารณาเปรียบเทียบพัฒนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตและปัจจุบัน โดยพิจารณาจาก ลักษณะ ความหมาย และคุณค่าของการปกครองท้องถิ่นของประชาชน (Local-Self Government) ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันมีพัฒนาการและมีพลวัตที่สูงมาก (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประมาณ 5.91 ตารางกิโลเมตร พื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่จำนวนประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านปลายคลองเหมืองใหม่ บ้านปลายคลองอ้อม บ้านคลองวัว บ้านคลองชะนาง และบ้านบางวันทองใน การสาธารณสุขมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านคลองเหมืองใหม่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (มะพร้าว ส้มโอ และลิ้นจี่) วิสัยทัศน์ อบต.เหมืองใหม่ ตำบลแห่งความสามัคคี ยึดวิถีพอเพียง ชี้อะเสีงผลไม้มั ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อมภูมิปัญญา ประชาสดใส ร่วมใจสู่อาเซียน โดยมียุทธศาสตร์ 7 ข้อ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสาธารณสุข 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการท่องเที่ยว 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี 6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน และ สังคม และ 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหาร การเมือง การปกครอง ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามซึ่งเป็นพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาวิจัยและบริการวิชาการ รวมถึงการเป็นพื้นที่ขนาดเล็กทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างครอบคลุม

จากความสำคัญข้างต้นการที่จะพัฒนาพลเมืองของชาติให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล ย่อมหนีไม่พ้นการพัฒนาจากส่วนที่เล็กที่สุดคือท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนโดยเริ่มจากบุคลากรของท้องถิ่นที่ต้องมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองดิจิทัลเพื่อถ่ายทอดให้กับประชาชนในพื้นที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะที่ต้องปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบดิจิทัล จึงเป็นที่มาและความสำคัญของการวิจัยนี้ที่จะศึกษาถึง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมั่นพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมั่นพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล” มีขั้นตอนในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมั่นพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความ

เข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ โดยดำเนินการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามผ่านการรวบรวมข้อมูลด้านกฎหมาย แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง แล้วสรุปเป็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัลในพื้นที่

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการสร้างรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการ พนักงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 คน เพื่อถอดรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลของประชาชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างรหัสและจัดกลุ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลเพื่อสร้างรูปแบบความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลแก่พลเมืองดิจิทัลในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และทำการประเมินรูปแบบ โดยประเมินร่างรูปแบบเพื่อดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

4. การนำเสนอรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล” ได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล

1.1 กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัล

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล มีกรอบความเชื่อมโยงนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องดังนี้ ได้แก่

(1) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาด กลาง และขนาดเล็ก ที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์ คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และมีการลงทุนใน การผลิตและบริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชน ดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

(3) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พัฒนาทุนมนุษย์สู่ยุคดิจิทัลด้วยการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่ม มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล ปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุอาศัยในพื้นที่ห่างไกล ผู้สูงอายุและคนพิการ สามารถเข้าถึงและใช้ ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล ประชาชนร้อยละ 75 มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ภายใน 5 ปี ประชาชนสามารถเข้าถึง การศึกษา สาธารณสุข และบริการสาธารณะ ผ่านระบบดิจิทัล ประชาชนมีความเชื่อมั่น ในการทำธุรกรรมออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ การพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Learning & Knowledge)

(4) แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563-2565 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ มีบริการภาคประชาชนด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครอบคลุมทุกพื้นที่และบริการ

(5) แผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 4 ปีพ.ศ. 2561-2564 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ส่งเสริมให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 พัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้พร้อมขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล

ทั้งนี้ จาก 5 ประเด็นของกฎหมาย นโยบาย แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ต่อการนำมาจัดทำเป็นแผนดิจิทัลขององค์การเพื่อทำเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนองค์การให้เป็นองค์กรดิจิทัลมากขึ้น

1.2 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัด สมุทรสงครามที่เกี่ยวข้องกับการสร้างทักษะดิจิทัล

(1) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ

(2) แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ.2561-2565) มีประเด็นที่เกี่ยวข้องได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชนและสังคม ประกอบด้วย แผนงานบริหารงานทั่วไป แผนงานการรักษาความสงบภายใน แผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แผนงานการศึกษา วัฒนธรรมและนันทนาการ

2. การสร้างรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลขององค์การ บริหารส่วนตำบลเมืองใหม่

2.1 รูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลที่เหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี

จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า

(1) ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) โดยประชาชนในพื้นที่มีทักษะในการบริหารเวลากับการใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก นับเป็นอีกหนึ่งความสามารถที่บ่งบอกถึง ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดความเหมาะสมย่อมส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม ทั้งความเครียดต่อสุขภาพจิต และเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกาย ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรเพื่อใช้รักษา และเสียสุขภาพในระยะยาวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

(2) ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) โดยประชาชนในพื้นที่มีทักษะที่รับมือในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การด่าทอกันด้วยข้อความหยาบคาย การตัดต่อภาพ สร้างข้อมูลเท็จ รวมไปถึงการตั้งกลุ่มออนไลน์กีดกันเพื่อนออกจากกลุ่ม เป็นต้น

(3) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานทั้งไวบนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) โดยประชาชนในพื้นที่มีทักษะความสามารถที่จะเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล ว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ

(4) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) โดยประชาชนในพื้นที่มีความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งและป้องกันการโจรกรรมข้อมูลไม่ให้เกิดขึ้นได้

(5) ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) โดยประชาชนในพื้นที่มีความสามารถในการเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ รู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมจากการใช้เทคโนโลยี ต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต การกดไลค์ กดแชร์ ข้อมูลข่าวสาร ออนไลน์ รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบต่อออนไลน์ อาทิ เสรีภาพในการพูด การ

เคารพทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และการปกป้องตนเองและชุมชนจากความเสี่ยงออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งออนไลน์ ภาพลามกอนาจารเด็ก สแปม เป็นต้น

ในขณะที่ไม่มีบทบาทในทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) และทักษะในการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking)

2.2 สรุปรูปแบบของความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามจะมีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย สอบถามประชาชนในพื้นที่ เนื่องมาจากหากจะดำเนินการจัดรูปแบบการให้ความรู้อย่างเป็นทางการนั้นจำเป็นต้องจัดเป็นโครงการที่อยู่ในแผนงานของแต่ละปี ทั้งนี้เนื่องจากการกิจด้านการให้ความรู้ประชาชนในทักษะดิจิทัลไม่ใช่ภารกิจหลักทำให้ยังไม่ได้บรรจุลงในแผนงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่

(2) บุคลากรไม่มีความพร้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเนื่องจากภารกิจงานที่ได้รับมอบหมายจำนวนมากหลากหลายตัวชีวิตทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการให้ความรู้ประชาชนในด้านทักษะดิจิทัล รวมถึงบุคลากรบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในทักษะนี้ทำให้ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาทักษะดิจิทัลได้

(3) รูปแบบการเรียนรู้ด้านทักษะดิจิทัลดำเนินการผ่าน 2 โครงการหลักได้แก่ โครงการธรรมะहरษา และเวทีประชาคม ที่ชุมชนจะมาแลกเปลี่ยนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ รวมถึงการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้จะมีการสอดแทรกประเด็นทางสังคมทำให้ประชาชนในพื้นที่ผ่านการเรียนรู้ทักษะด้านดิจิทัลในรูปแบบทางอ้อมและไม่เป็นทางการมากกว่า

(4) ประชาชนในพื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและผู้สูงอายุทำให้ส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้อุปกรณ์ด้านดิจิทัลมากจึงทำให้รูปแบบการเรียนรู้ทักษะด้านดิจิทัลยังคงเป็นเรื่องที่ไกลตัวและประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าจากผลการศึกษาเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคามต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านทักษะดิจิทัลให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล” มีประเด็นที่สำคัญต่อการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. นโยบาย แผนหรือยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของทักษะดิจิทัลนั้นเป็นลักษณะแบบบนลงล่าง (Top-Down Approach) ร้อยเรียงจากแผนในระดับมหภาคสู่แผนในระดับรอง และสู่แผนในระดับท้องถิ่น โดยแต่ละท้องถิ่นจะไม่ค่อยมีบทบาทในการสะท้อนแผนแบบจากล่างสู่บน (Bottom-Up Approach) ทั้งนี้เนื่องจากรัฐมีมุมมองต่อเรื่องการบริหารจัดการด้านดิจิทัลว่า ต้องการที่จะ Generalizing ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายเพื่อหารูปแบบของพฤติกรรมที่คงเส้นคงวาและโดดเด่นในนโยบายต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นหลักการ (Matland, 1995) ดังนั้นจึงสร้างสิ่งที่เป็นสิ่งที่สำเร็จรูปเพราะจะสามารถเข้าไปจัดการได้ง่ายซึ่งจะนำไปสู่การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง โดยมุมมองนี้จะมุ่งความสนใจไปที่เรื่องการจ่ายงบประมาณ โครงสร้างองค์การที่เป็นทางการ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ การออกกฎระเบียบและการบริหารเพื่อควบคุมให้มีการปฏิบัติตามระเบียบ เช่น การวางแผน การวางแผนงบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Elmore, 1978)

นอกจากนี้อีกประเด็นที่พบได้แก่การที่หน่วยงานกลางเช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย หรือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางกว้าง ๆ ที่ยังต้องมีการตีความในรายละเอียดการนำนโยบายไปปฏิบัติ ข้าราชการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายเพื่อแสวงหาแนวปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเป็นการกำหนดนโยบายในระดับการปฏิบัติ (street-level bureaucrat) ทำให้นโยบายดังกล่าวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง

2. รูปแบบองค์การแบบไม่เป็นทางการ พบว่า บทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัลต่อประชาชนในเขตพื้นที่รูปแบบที่ไม่เป็นทางการเช่น การพูดคุย สอบถามประชาชนในพื้นที่ที่เป็นบทบาทหลักขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารวีร์ กุศลตันวิโรจน์ (2548) เรื่องการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชน หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง จังหวัดชัยนาท พบว่าผลจากการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกาย ทำให้เกิดการพัฒนา

ศักยภาพของชุมชนในการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาของตน (Empowerment) เกิดการมีส่วนร่วมของแกนนำชุมชน (Community Participation) เกิดเวทีประชาคม (Civil Society) ให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันเรียนรู้ และทำให้ชุมชนมีความสามารถ (Community Capacity) ในการคิดวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้ได้เกิดโครงการสร้างสนามกีฬา อันเป็นโครงการส่งเสริมการออกกำลังกายซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่อย่างไรก็ตาม การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพนั้นควรต้องทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการติดตามผล ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือในขั้นตอนการศึกษาชุมชน ควรกระทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้สามารถดำเนินการพัฒนาได้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง เช่นเดียวกับหากนำมาประยุกต์ใช้ในเรื่องของการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลตามกระบวนการนี้จะทำให้ประสบความสำเร็จได้

3. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีบทบาทในทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานทั้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) และทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) ในขณะที่ไม่มีบทบาทในทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity) ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) และทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาโดยพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลโดยให้ความรู้ของพลเมืองดิจิทัลและการปกป้องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ผลการวิจัยนี้สัมพันธ์กับรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 ที่พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยินดีให้ข้อมูลส่วนตัวที่สำคัญ เช่น หมายเลขบัตรประชาชน เลขบัญชีธนาคาร ในบางกิจกรรมที่อาจจะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หากผู้ใช้งานไม่ตรวจสอบหรือหาข้อมูลให้เสียก่อนที่จะสมัครใช้บริการว่าเป็นเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่น่าเชื่อถือหรือไม่ เช่น การสมัครใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (มีผู้ตอบว่าเคยให้ข้อมูลส่วนตัว ร้อยละ 50.1) การลงทะเบียนรับของรางวัล (ร้อยละ 28.3) หรือการลงทะเบียนขอรับบริการฟรี (ร้อยละ 26.3) สิ่งที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่เคยทำทั้ง ๆ ที่ควรจะฝึกทำให้เป็นนิสัยเพื่อเป็นการดูแลข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง แต่จากผลการสำรวจกลับพบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตยังคงมีพฤติกรรมต่าง ๆ

เหล่านี้ได้แก่ ไม่เคยเปลี่ยนรหัสผ่านทุกๆ 3 เดือน (ร้อยละ 45.3) บอกวันเดือนปีเกิดที่แท้จริงทางสื่อสังคมออนไลน์และตั้งค่าเป็นสาธารณะ (ร้อยละ 45.0) ไม่เคยสังเกตว่าเว็บไซต์ของธนาคารที่เข้าไปใช้บริการขึ้นต้นด้วย <https://> หรือไม่ (ร้อยละ 44.5) เปิดอีเมลหรือคลิกลิงก์ที่ไม่รู้จัก (ร้อยละ 43.4) และอัปโหลดรูปถ่าย/วิดีโอทันทีหลังถ่าย โดยตั้งค่าเป็นสาธารณะ (ร้อยละ 35.7) (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562 หน้า 26)

4) บุคลากรไม่มีความพร้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจำนวนมากหลากหลายตัวชี้วัดทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการให้ความรู้ประชาชนในด้านทักษะดิจิทัล รวมถึงบุคลากรบางคนไม่มีความรู้ความสามารถในทักษะนี้ทำให้ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาทักษะดิจิทัลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาชัย อธิพัฒน์วงศ์ (2561) เรื่อง ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ ว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลไม่สามารถบรรลุผลดีเท่าที่ควรได้แก่ บุคลากรภาครัฐยังไม่ได้รับการพัฒนามิให้มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีดิจิทัลเท่าที่ควร ทั้งนี้หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงหน่วยงานเดียวไม่มีความสามารถเพียงพอ พิริวิชญ์ คำเจริญ และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2561) ได้ให้ความเห็นว่า สภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่รัฐ เช่น ภาคประชาสังคม และครอบครัว สามารถทำหน้าที่ในฐานะ ตัวกลางทางสารสนเทศ ร่วมให้ความรู้ดิจิทัล ผ่านสื่อ ผ่านท้องถิ่น ผ่านห้องสมุด ผ่านการบริการทาง สังคม อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อการใช้ดิจิทัล ซึ่งอาจกระทำผ่าน แอปพลิเคชันที่มีอยู่ในมือของพวกเขาเองก็ได้ เช่น การจัดการปัญหาการรังแกผ่านโลกออนไลน์ ของแอปพลิเคชัน ReThink และ Stopit หรือแอปพลิเคชัน “Media Watch ฝ่าสื่อ” เพื่อใช้ในการ ติดตาม ตรวจสอบ แจ้งเตือน ร้องเรียน ฝ่าระวัง หรือแอปพลิเคชัน “KidsDee” เพื่อการคัดกรอง สื่อออนไลน์สำหรับเด็กวัย 2-6 ขวบ ในการช่วยแก้ปัญหาการดูวิดีโอที่ไม่เหมาะสมผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำไปพร้อมกับการส่งเสริมการรู้เท่าทันดิจิทัลอย่างเป็นระบบได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ช่วยทำให้มองเห็นถึงปัญหาสำคัญของการวิจัยในบางประเด็นที่ผู้สนใจควรนำไปศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะดิจิทัล เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อการกำหนดนโยบายที่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมแก่ส่วนราชการทั้งหลายถึงแนวทางการนำทักษะดิจิทัลไปใช้เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกันตามภารกิจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการพัฒนาทักษะดิจิทัลแก่ประชาชนในพื้นที่ควรนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในประเด็นต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ทั้งนี้จะได้ปรับตัวและรับมือกับสถานการณ์ในอนาคตที่ประเทศไทยต้องปรับตัวเป็นสังคมดิจิทัลได้

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

หน่วยงานในระดับอุดมศึกษาหรือหน่วยงานวิจัยควรให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการศึกษาด้านการนำทักษะดิจิทัลไปใช้ในพื้นที่โดยเฉพาะในระบบราชการโดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นภาพรวมที่มากขึ้นที่จะสะท้อนรูปแบบการนำทักษะดิจิทัลในมุมมองที่กว้างขึ้น ควรคำนึงถึงความเสี่ยงในการเก็บข้อมูลเนื่องจากสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงเช่นการเกิดโรคระบาดโควิด 19 ที่ส่งผลต่อการเก็บข้อมูลอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม .(2560). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ.2562-2565.กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.). แผนปฏิบัติการดิจิทัล กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 4 ปี พ.ศ. 2561-2564. เรียกใช้เมื่อ 8 กันยายน 2563 จาก http://www.dla.go.th/servlet/EbookServlet?_mode=read&ebookColum=5968#/page/1

ธนาชัย อธิพัฒน์วงศ์. (2561). ปัญหายุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(1).

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2552). ความก้าวหน้ากระบวนการกระจายอำนาจในประเทศไทยและข้อเสนอ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปารวีร์ กุรัตนวิโรจน์. (2548). การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกายของประชาชน หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง จังหวัดชัยนาท. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาพยาบาลชุมชนบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.

พีรวิทย์ คำเจริญ และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2561). เด็กกับการรู้เท่าทันดิจิทัล. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 6(2), 22-30.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2558). พลเมืองดิจิทัล. เชียงใหม่: คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580). เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.onde.go.th/view/1/หน้าแรก/TH-TH>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2557.ราชกิจจานุเบกษา. เรียกใช้เมื่อ 8 กันยายน 2560 จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/52/lawguide/law1/6.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (ม.ป.ป.). แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563 - 2565. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2564 จาก <http://www.ict.moi.go.th/Interesting/%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%9>

9%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A5%20%E0%B8%A1%E0%B8%97.%206365%20(%E0%B8%89%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%B9%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C).pdf

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักยุทธศาสตร์สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

เอกชัย กี่สุขพันธ์.(2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era). เรียกใช้เมื่อ 8 กันยายน 2564 จาก <http://www.truelookpanua.com>.

Elmore, Richard E. (1 9 7 8). Organizational Models of Social Program Implementation. Public Policy, 26(2).

Matland, RE (1995) Synthesizing the implementation literature: The ambiguity–conflict model of policy implementation. Journal of Public Administration Research and Theory 5(2): 145–174.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ : กรณีศึกษา
รายวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราช
วิทยาลัย*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING AND TEACHING WITH
YONISOMANASIKARN'S BUDDHIST TEACHING: A CASE STUDY OF
'THE POLITICAL SCIENCE IN BUDDHIST' COURSE OF FIRST-YEAR
STUDENTS AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS

มนตร์ รอดแก้ว¹, อาทิตย์ ชูชัย², อาทิตย์ แสงเฉวก³ และ พระมหาชินกร สุจิตโต⁴

Montri Lodgaew¹, Artit Choochai², Artit Saengchawek³ and Phramaha Chinnakorn Sucitto⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁴Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: domnum2531@gmail.com

Received 1 May 2023; Revised 27 May 2023; Accepted 20 June 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการ

* มนตร์ รอดแก้ว, อาทิตย์ ชูชัย, อาทิตย์ แสงเฉวก และ พระมหาชินกร สุจิตโต. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ : กรณีศึกษารายวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(3), 53-70.

Montri Lodgaew, Artit Choochai, Artit Saengchawek and Phramaha Chinnakorn Sucitto. (2023). The Development of Learning and Teaching with Yonisomanasikarn's Buddhist Teaching: A Case Study of 'The Political Science in Buddhist' Course of First-Year Students at Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(3), 53-70.;

สอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.51 ถึง 0.72 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 ถึง 0.67 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบวัดเจตคติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.47 ถึง 0.82 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมุติฐานด้วย Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีเจตคติทางการเรียนโดยรวม และรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยสรุป การจัดกิจกรรมการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีเจตคติอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่อไป

คำสำคัญ: โยนิโสมนสิการ, รัฐศาสตร์, พุทธศาสตร์

Abstract

This research is aimed to compare the academic achievement of ‘The Political Science in Buddhism Course’ teaching and learning by arranging Yonisomanasikarn’s teaching and learning activity of first-year students in both pre and post-sessions of the course to compare the attitude towards ‘Political Science in Buddhism Course’ teaching and learning by arranging Yonisomanasikarn’s teaching and learning activity of first-year students during pre and post study session. The research target group is 21 first-year students studying in the second semester of 2021 in the Political Science in Governance Program at Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus chosen by purposive sampling method. The research instrument is 1) 4-choice with 30 items of academic achievement test whose difficulty value (p) is from 0.51 to 0.72 and the Discrimination value (r) is from 0.32 to 0.67. Cronbach’s Alpha Confidence value reveals the Confidence Level at 0.96 and 2) Attitude test which is 25 items of the 5-level of the Likert Rating Scale which reveals the Discrimination value from 0.47 to 0.82. Cronbach’s Alpha Confidence value reveals the Confidence Level at 0.97. The statistics used in this research are Mean, Standard Deviation, and Paired t-test.

The research results revealed that; The research sample who enrolled in ‘The Political Science in Buddhism Course’ with Yonisomanasikarn teaching and learning activity of first-year students revealed a higher post-test score than the pre-test score at the significant level of .01 with a higher post-test score of both overall attitude score and individual attitude score at the significant level of .01. In conclusion, arranging the ‘Political Science in Buddhism Course’ with the Yonisomanasikarn’s teaching method showed a higher level of academic achievement and a high level of attitude. Hence, lecturers are suggested to

adapt the method with learning and teaching for the learners to achieve the course objectives.

Keywords: Yonisomanasikarn, Political Science, Buddhist Subject

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ปลูกฝัง ถ่ายทอดความรู้ เจตคติ คุณลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดกับตัวผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้จริงองงามหรือทำให้ดีขึ้นทุกด้าน การศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน แต่ละคนมีอยู่ให้สามารถนำออกมาใช้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้สูงสุด (ประสิทธิ์ นิมจินดา, 2541) โดยมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีพันธกิจหลักคือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และงานถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความดีงาม และความรักผิตชอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพมากขึ้นตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการสอนอยู่ในแต่ละสถาบัน แต่ในขณะเดียวกันนักการศึกษาหลายท่านก็พยายามเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไป การศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ความเป็นคน (Manhood) และกำลังคน (Manpower) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวิชาศึกษาทั่วไปสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนคือ ให้การศึกษาทั่วไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองดี 2) เพื่อเพิ่มพูนความรู้จริงองงามทาง

สติปัญญา ให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและช่วยทำให้สังคมให้เจริญรุ่งเรือง สามารถนำความรู้ไปใช้ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม 3) เพื่อช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยมุ่งที่จะช่วยให้คนที่สมบูรณ์ขึ้นมีบุคลิกภาพทัศนคติ และอุดมคติเหมาะสมกับการเป็นปัญญาชน (ประทีป เมธาคุณวุฒิ, 2545)

สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะครูอาจารย์ซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญ คือการเป็นกัลยาณมิตรของนิสิตนักศึกษา ต้องพัฒนาให้นิสิตนักศึกษามีโยนิโสมนสิการหรือรู้จักคิด คิดเป็นตามแนวปัญญา เพราะโยนิโสมนสิการมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษา ดังที่พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้ชี้ประเด็นให้เห็นว่าในการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์นั้นโยนิโสมนสิการเป็นแกนกลางของการศึกษา หรือเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของการศึกษา งานวิจัยการสร้างแบบวัดวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยตรงยังไม่มี มีแต่งานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนาวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับครูหรือนักศึกษามีอยู่บ้าง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543 ข.) ซึ่งโยนิโสมนสิการประกอบด้วยโยนิโสและมนสิการ โยนิโส มาจากโยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งกำเนิด วิธีทางมนสิการ แปลว่า การนำในใจ การคิดคำนึง นึกถึง ใส่ใจ พิจารณา ดังนั้นโยนิโสมนสิการ แปลว่าการคิด ให้ถึงต้นตอ การคิดแยกคาย คิดให้ถึงรากเหง้า คิดอย่างละเอียดลึกซึ้ง เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มองเห็นความจริงและแง่มุมที่จะทำให้เกิดประโยชน์ขยายออกไป (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543 ก.)

ปัญหาสำคัญของมหาวิทยาลัยบางแห่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีลักษณะเฉื่อยชา รอรับอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ เรียนเพื่อเกรด ต้องการจบเร็วๆ เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ชอบทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา นักศึกษาครูมักชอบทำกิจกรรมมาก นักศึกษามหาวิทยาลัยมักทำกิจกรรมมากในปีที่ 2 และได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ไว้ว่า 1) การเรียนการสอนควรแตกต่างกันตามลักษณะวิชาชีพ และสภาพของกลุ่มของนักศึกษา 2) ควรมี Pretest เพื่อดูว่านักศึกษามีความสนใจด้านใด เพื่อแบ่งกลุ่มและจัดการเรียนการสอน 3) ควรสนับสนุนให้อาจารย์วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอนมีการประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และควรเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 4) อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5) การจัดหลักสูตรควรให้มีวิชาบังคับเกี่ยวกับการสร้างคุณธรรมที่ดีแก่นักศึกษา 6) ควรมีวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน 7) ระบบ

อาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 8) ควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอน คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยมุ่งศึกษาเฉพาะในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน วิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 หลังเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีเจตคติทางการเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีจำนวนทั้งหมด 21 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 แบบวัดเจตคติ

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบอิงเกณฑ์ แบบปรนัย ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดอิงเกณฑ์ โดยศึกษาวิธีเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบจากหนังสือ การวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2543) และรูปแบบการเขียนข้อสอบและการสร้างแบบทดสอบของสมนึก ภัททิยธนี (2546)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ของนักศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา ประกอบการสร้างแบบทดสอบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาหลักสูตร จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้วิธีตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

7. วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ในกรณีที่มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ถ้าในกรณีที่มีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

8. นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ มาหาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 – 0.88 เป็นรายข้อแบบอิงเกณฑ์ โดยวิธีของ เบรนนัน (Brennan)

10. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

11. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3.2 สร้างแบบวัดเจตคติ จำนวน 1 ฉบับ มี 30 ข้อ ต้องการ 25 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท

2. สร้างแบบวัดเจตคติ ชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ ต้องการใช้จริง 25 ข้อ โดยมีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติต่อการเรียน

ข้อความที่เป็นเจตคติ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

3. นำแบบวัดเจตคติ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

4. นำแบบวัดเจตคติ ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกัน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านเจตคติ รวมทั้งให้พิจารณาความชัดเจน และความถูกต้องของภาษาในข้อความที่เขียนขึ้น

5. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติในด้านความตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ครอบคลุมของข้อคำถามและความเป็นปรนัย (objectivity) พิจารณาความชัดเจนของภาษา ข้อคำถามตลอดจนตรวจสอบว่า ข้อคำถามแต่ละข้อเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยใช้สูตรคำนวณค่า IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นเป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามข้อนั้นไม่ได้เป็นตัวแทนพฤติกรรมที่ต้องการวัด

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC คำนวณได้ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา
หรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
แต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(เกณฑ์ในการเลือกคำถาม พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.67 ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00)

6. คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับคำถามนั้นไว้ ถือว่าเป็น ข้อความที่ดีและปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติ

7. นำแบบวัดเจตคติที่จัดพิมพ์แล้วไปทดลอง (Try Out) กับ นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัด เพื่อหาค่าอำนาจ จำแนก (t) โดยใช้เทคนิค 25 % โดยตัดเอา 25 % ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และคัดเลือก แบบวัดเจตคติที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ .415 ถึง .826 ซึ่งแบบวัดที่ได้นำไปทำการวัด ทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระหว่างเกณฑ์ใช้เป็นแบบวัดจริงทั้งหมด จำนวน 25 ข้อ

9. นำแบบวัดเจตคติที่คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ

10. จัดพิมพ์เป็นแบบวัดเจตคติ ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3 แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้แบบแผนทดลองแบบ One Group Pre-test Post -test Design (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) มีดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre - test	Treatment	Post - test
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง สอบก่อนทดลอง

X หมายถึง การทดลองใช้แผนการสอน

T₂ หมายถึง สอบหลังการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเอง และใช้เวลาสอน 27 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดเจตคติ ไปทดสอบ ก่อนเรียน (Pre-test) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 21 รูป/คน และตรวจเก็บคะแนนไว้ โดยผู้วิจัยจัดสอบเองและตรวจให้คะแนนเอง

2.2 หลังจากสอนเนื้อหาทั้งหมดครบแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดเจตคติ ชุดเดิมมาทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มทดลองอีกครั้ง (Post-test) และตรวจเก็บคะแนน

2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติในการจัดการเรียนการสอน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้เวลาในการวิจัยกลุ่มทดลอง 1 กิจกรรม 27 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ขั้นตอนในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติ ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ วิชารัฐศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	21	15.90	3.14	-11.958	.000**
หลังเรียน	21	25.85	1.45		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p < .01$)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	21	2.56	0.32	-14.910	.000**
หลังเรียน	21	4.16	0.14		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนวิชาวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีเจตคติทางการเรียนโดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p < .01$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยจากการทดลองกับตัวอย่างจำนวน 21 รูป/คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เท่ากับ 25.85 คะแนน และคะแนนก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 15.90 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลให้นักศึกษาได้

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรพต แสนสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิด โยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตหลังเรียนตามกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถวิล เหตุรุณ (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง วรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนวิชาการรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ ศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ด้วยขั้นตอนในวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ดำเนินการตาม ขั้นตอนต่อไปนี้ 1. วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาชั้นแรกจะต้องทำการวิเคราะห์ดูว่ามีหัวข้อ เนื้อหาใดบ้างที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และที่จะต้องวัด แต่ละหัวข้อเหล่านั้นต้องการ ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมหรือสมรรถภาพอะไร กำหนดออกมาให้ชัดเจน 2. กำหนดพฤติกรรม ย่อยที่จะออกข้อสอบ จากชั้นแรกพิจารณาต่อไปว่าจะวัดพฤติกรรมย่อยอะไรบ้าง อย่างละกี่ข้อ พฤติกรรมย่อยดังกล่าว คือ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั่นเอง เมื่อกำหนดจำนวนข้อที่ต้องการ จจริงเสร็จแล้ว ต่อมาพิจารณาว่า จะต้องออกข้อสอบเกินไว้หัวข้อละกี่ข้อ ควรออกเกินไว้ไม่ต่ำกว่า 25 % ทั้งนี้หลังจากที่นำไปทดลองใช้ และวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบรายข้อแล้ว จะ ตัดข้อที่มีคุณภาพ ไม่เข้าเกณฑ์ออก ข้อสอบที่เหลือจะได้ไม่น้อยกว่าข้อที่ต้องการจริง 3. กำหนดรูปแบบของข้อคำถามและศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบ ขั้นตอนนี้จะเหมือนกับขั้นตอนที่ 2 ของการวางแผนสร้างข้อสอบแบบอิงกลุ่มทุกประการ คือตัดสินใจว่าจะใช้ข้อคำถามรูปแบบใด

และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ เช่น ศึกษาหลักในการเขียนคำถามแบบนั้นๆ ศึกษาวิธีเขียนข้อสอบเพื่อวัตถุประสงค์ประเภทต่าง ๆ ศึกษาเทคโนโลยีในการเขียนข้อสอบของตน 4. เขียนข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามตารางที่กำหนดจำนวนข้อสอบของแต่ละจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และใช้รูปแบบเทคนิคการเขียนตามที่ศึกษาในขั้นตอนที่ 3 5. ตรวจสอบข้อสอบ นำข้อสอบที่ได้เขียนไว้แล้วในขั้นตอนที่ 4 มาพิจารณาทบทวนอีกครั้งโดยพิจารณาความถูกต้องตามหลักวิชา แต่ละข้อวัดพฤติกรรมย่อยหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ ตัวถูกตัวลวงเหมาะสมเข้าเกณฑ์หรือไม่ ทำการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 6. ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและข้อสอบที่วัดแต่ละจุดประสงค์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหาจำนวนไม่ต่ำกว่า 3 คน พิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อ วัดตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้นั้นหรือไม่ ถ้ามีข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ ควรพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสม เว้นแต่จะไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน 7. พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง นำข้อสอบทั้งหมดที่ผ่านการพิจารณาว่าเหมาะสมเข้าเกณฑ์ในขั้นที่ 6 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ มีคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบทดสอบ วิธีตอบ จัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม 8. ทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพ และปรับปรุง และ 9. พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง นำข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ จากผลการวิเคราะห์ในขั้นที่ 8 มาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริงต่อไป โดยเน้นการพิมพ์ที่ประณีต มีความถูกต้อง มีคำชี้แจงที่ละเอียดแจ่มชัด ผู้อ่านเข้าใจง่าย

2. การเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนวิชา รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 รูป/คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยเจตคติหลังเรียน เท่ากับ 4.16 คะแนน ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 คะแนน โดยรวมและรายข้อ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรพต แสงสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับเจตคติต่อกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมาก

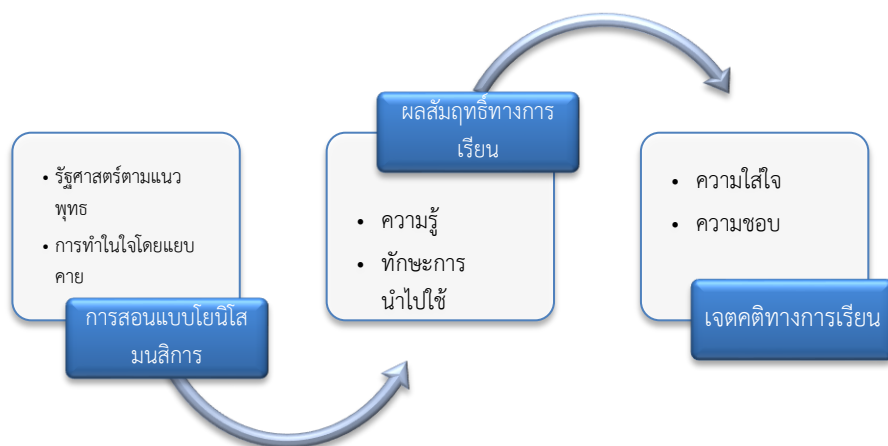

ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ เพื่อต้องการกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจใฝ่เรียนรู้ รู้จักการสังเกต รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุป การนำเสนอความสำคัญในรายวิชา สอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดเจตคติ มี 2 กลุ่ม คือ (1) ทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งมีแนวคิดที่ว่าเจตคติของเราเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขณะที่เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดจาก 1.1 การเสริมแรง เป็นเจตคติที่เกิดขึ้นจากการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ 1.2 การวางเงื่อนไข เกิดขึ้นเพื่อเจตคติสิ่งหนึ่งแล้วไปสัมพันธ์กับอีกสิ่งหนึ่งทำให้มีเจตคติต่อสิ่งนั้นเหมือนกัน 1.3 การเลียนแบบทางเจตคติ เกิดขึ้นจากการที่บุคคลรับรู้เจตคติที่คนอื่นมีอยู่แล้วจึงรับมาเป็นของตนเองโดยไม่ต้องมีประสบการณ์ตรง 1.4 การเชื่อมโยง การเกิดเจตคติเป็นผลจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของเจตคติ มีการเชื่อมโยงลักษณะบางอย่างเข้าด้วยกันตามความคิดของตน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน (2) ทฤษฎีการเรียนรู้ความเข้าใจ 2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dissonance Theory) Festinger (1957) อธิบายว่า องค์ประกอบของเจตคติ คือ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งได้แก่ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงที่ได้รับบางครั้งพบว่าความรู้ความเข้าใจมีลักษณะที่ขัดแย้งกัน จึงต้องปรับความคิด ความเชื่อให้มีความขัดแย้งกัน 2.2 ทฤษฎีความสอดคล้อง ระหว่างความรู้สึกหรืออารมณ์กับความรู้ความเข้าใจ (Affective Cognitive Consistency) เป็นทฤษฎีที่ Rosenberg (1956) อธิบายว่า เจตคติจะไม่เปลี่ยนถ้ายังมีความสอดคล้องกัน ระหว่างความรู้สึก อารมณ์ ความรู้ ความเข้าใจ แต่ถ้าเกิดขัดแย้งกันก็มีการปรับเปลี่ยนไปในทางเดียวกัน 2.3 ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) Heider (1958) มีแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า แต่ละคนในสังคมที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ไปสอดคล้องกับเจตคติของอีกคนเพื่อให้เกิดความสมดุล เมื่อเกิดสถานะที่ไม่สมดุล บุคคลนั้นก็พยายามเปลี่ยนเจตคติให้เข้าสู่สถานะสมดุล 2.4 ทฤษฎีความลงรอยกัน (Congruity Theory) Osgood และ Tannenbaum (1957) มีแนวคิดว่าการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลจะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับลักษณะที่เราประเมิน ผู้คนที่เกี่ยวข้อง และเจตคติเดิมของบุคคล เมื่อเกิดความไม่ลงรอยของเจตคติบุคคลนั้นก็จะปรับเจตคติให้ลงรอยกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ โยนิโสมนสิการวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 1 มีดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตที่ดี และมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเกิดจากอาจารย์ผู้สอน นำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ทำให้นักศึกษามีความสามารถเพิ่มขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการสอนในครั้งนี้ โดยในการทําวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) ข้อเสนอแนะทั่วไป ได้แก่ 1.1 การจัดการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ควรมีเวลาให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเพียงพอ ทั้งขั้นการกำหนดปัญหา การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการรายงานผล เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาความสามารถของ

ตนมากยิ่งขึ้น 1.2 อาจารย์ควรเตรียมสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ ประกอบด้วยกัน ให้พร้อมก่อนสอนทุกครั้ง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1.3 อาจารย์ควรศึกษานักศึกษาเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการมอบหมายงาน (2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 2.1 ควรนำการวิจัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่นๆ 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในรูปแบบการสอนที่แตกต่างกัน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับวิธีสอนอื่น ๆ เช่น การสอนให้คิดมีวิจาร์ณญาณว่าจะส่งผลต่อเจตคติทางการเรียน และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- บรรพต แสนสุวรรณ. (2561). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวคิดโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. ในรายงานการวิจัย. โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป้า. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงกนคร เขต 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ นิยมจินดา. (2541). การศึกษาไทย (การศึกษา 171). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประทีป เมธาคณวุฒิ. (2545). หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: นิชินแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543 ก). ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2543 ข). ความคิดแหล่งสำคัญของการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). เทคนิคการสอนและรูปแบบการเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบวิชาคณิตศาสตร์เบื้องต้น. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมถวิล เหตุรุณ (2555). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา. ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- Festinger, L. (1957). A theory of cognitive dissonance. Stanford: Stanford University.
- Heider, Frits. (1958). The Psychology of interpersonal Relationship. New York: John Wiley Sons Lnc.
- Rosenberg, M.J. (1956). "Cognitive structure and attitudinal affect." Journal of Abnormal and. Social Psychology, 53, 367 – 372.
- Osgood, C.E., Suci, G.J., & Tannenbaum, P.H. (1957). The measurement of meaning. Urbana: University of Illinois press.

การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีใน
ศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิรา
ลงกรณราชวิทยาลัย*

THE STUDY OF DIGITAL INTELLIGENCE QUOTIENT OF
UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE 21ST CENTURY AT
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, MAHAVAJIRALONGKORN
RAJAVIDYALAYA CAMPUS

พระมหาสายันท์ เปมสีโล¹, สำราญ ศรีคำมูล² และ สนิท วงปล่อมหิรัญ³

PhramahaSayan Pemasilo¹, Samran Srikammul² and Snit Wongplomhiran³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: wongsurin2520@gmail.com

Received 15 May 2022; Revised 27 May 2023; Accepted 22 June 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามจำแนกตามเพศ ระดับชั้น และคณะ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ จำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย

* สุพระมหาสายันท์ เปมสีโล, สำราญ ศรีคำมูล และ สนิท วงปล่อมหิรัญ. (2566). การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย.

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(3), 71-90.

PhramahaSayan Pemasilo, Samran Srikammul and Snit Wongplomhiran. (2023). The Study of Digital Intelligence Quotient of Undergraduate Students in The 21st Century at Mahamakut Buddhist University, Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University.

3(3), 71-90.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.16>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 104 คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.990 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล ด้านสิทธิทางดิจิทัล ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล และด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล 2. เปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นและคณะ ไม่แตกต่างกัน และ 3. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน ความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เช่น ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี รู้จักเครื่องมือเทคโนโลยี และมีความเข้าใจการทำงาน กล่าวคือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีวิจรรณญาณในการใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ: การศึกษา, ความฉลาดทางดิจิทัล, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the digital intelligence quotient of undergraduate students in the 21st century, 2) to compare the digital intelligence quotient of undergraduate students in the 21st century was classified by sex, grade level and faculties and 3) to study ways to develop the

digital intelligence quotient of undergraduate students in the 21st century. The population consisted of 1st-4th year undergraduate students, regular semester, 3 courses consisting of Bachelor of Political Science Program, Bachelor of Education Program and the Bachelor of Arts program in the second semester of academic year 2021 in the amount of 104 person by using purposive sampling and in-depth interviews with 5 experts with using purposive sampling. The research tools were an interview form and a digital intelligence test had a confidence level of 0.990. The statistics used in data analysis were Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation, t-test Independent, F-test and One-Way Analysis of Variance : ANOVA.

The results of research were concluded as follows : 1. The digital intelligence quotient of undergraduate students in the 21st century, Overall, it was at a high level with a very average level. When considering each side, it was found that all aspects were at a high level in descending order as follows : digital literacy, digital security, digital rights, digital identity, digital emotional Intelligence, digital communication, digital safety and digital use. 2. Comparison of digital intelligence quotient of undergraduate students in the 21st century classified by sex, grade level and faculties were not different which was inconsistent with the hypothesis and 3. The digital Intelligence quotient development guidelines of undergraduate students in the 21st century should develop students to knowledgeable, capable of perceiving as well as intellectual abilities, emotions and society that were necessary to live in the digital age in order to face challenges and adapt to the modern society in the digital age appropriately, for example, having to know how to use technology, know technology tools and have a working understanding, In other words, the ability to use tools to work for maximum efficiency and have discretion in the use of technology.

Keywords: Study, Digital Intelligence Quotient, The 21st Century

บทนำ

วิวัฒนาการของเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์พกพา โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นและเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่มีเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลต่าง ๆ เข้ามาอย่างแพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อคนในสังคมทุกเพศทุกวัย รวมทั้งวัยเด็กและเยาวชนที่ถือว่าเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ทั้งนี้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลจึงเข้ามามีอิทธิพลกับเด็กและเยาวชนในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ซึ่งเด็กจะใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลแตกต่างจากผู้ใหญ่ ขณะที่ผู้ใหญ่หรือผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กควรให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ และที่สำคัญควรตระหนักถึงความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient) หรือที่เรียกว่า DQ ของเด็กในยุคดิจิทัล ซึ่งความฉลาดทางดิจิทัลเป็นความสามารถทางด้านสังคม อารมณ์ และสติปัญญาที่ช่วยให้บุคคลแต่ละบุคคลเผชิญกับความท้าทายและความต้องการเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล รวมถึงช่วยให้เกิดการรู้เท่าทันดิจิทัล ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้การรู้เท่าทันดิจิทัลสำหรับเด็ก โดยเป็นการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถานศึกษาและบุคลากรการศึกษา ภาครัฐฯ ผู้ให้บริการสื่อดิจิทัล และเครือข่ายภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็กตระหนักถึงการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม รวมไปถึงไม่ตกเป็นเหยื่อหรือทาสของเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลต่อไป (พิริวิชญ์ คำเจริญ และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ, 2561)

ด้วยความทันสมัยทางเทคโนโลยีทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้อย่างแพร่หลาย ส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์มีให้เป็นจำนวนมากขึ้น เช่น ปัญหาติดเกมออนไลน์ ปัญหาติดย่านออนไลน์ และปัญหาการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เป็นต้น (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2563 : 33)

ในปัจจุบันการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตไม่ได้ถูกจำกัดแค่เพียงเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะโดยผ่านสายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่ยังมีพัฒนาเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์การสื่อสารต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ ทุกเวลา เช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก เน็ตบุ๊ก แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ อัลตราบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ และหลากหลายแอปพลิเคชัน เป็นต้น บวกกับการให้บริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงแบบไร้สายของผู้ให้บริการต่าง ๆ ทำให้การเข้าใช้

อินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องที่ง่ายและสะดวก ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน ผู้ปกครองต้องให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เยาวชนตระหนักถึงการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์อย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม ไม่ตกเป็นเหยื่อของเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล กล่าวคือ ทักษะการใช้สื่อและการเข้าสังคมในโลกออนไลน์ หรือความฉลาดทางดิจิทัล นั้นเอง

จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายของนักศึกษาปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างหลากหลายรวดเร็ว ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-23 ปี เวลาว่างหลังเลิกเรียนจะใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เช่น Facebook Line Instagram Youtube Tiktok และ Games Online เป็นต้น เพื่อผ่อนคลายความเครียด ความสนุกสนาน ผีกสมอง ความคิด เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้สร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถปรับตัวเข้ากลุ่มสังคมออนไลน์ โดยผ่านช่องทางการพูดคุยสนทนากับกลุ่มเพื่อน แต่ในทางตรงกันข้ามหากบริโภคสื่อออนไลน์ด้วยอารมณ์และตามกระแสสังคม ขาดการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงผลกระทบของข้อมูลที่ได้รับ ไม่สามารถประเมินคุณค่าและคุณภาพของข้อมูลสื่อออนไลน์ได้ และใช้เวลาว่างในการเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตติดต่อกันหลายชั่วโมงต่อวันอาจเกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและสถาบันได้ เช่น ด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านการทำงาน ด้านสุขภาพ ด้านการใช้ชีวิตประจำวัน และด้านสังคม เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงความรู้เท่าทันทางด้านดิจิทัลของนักศึกษาและเป็นข้อมูลเพื่อนำไปวางแผนส่งเสริม สร้างภูมิคุ้มกัน ความเข้มแข็งและพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมต่อไป รวมถึงสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นนักศึกษาที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาให้รู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ และเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และคณะ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ภาคปกติ จำนวน 3 หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 104 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน รวม 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น และคณะ
 - ตอนที่ 2 เนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัล แบ่งเป็น 8 ด้าน จำนวน 64 ข้อ
2. แบบสัมภาษณ์ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ประเด็นข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในการทำวิจัยในมนุษย์ในการดำเนินการเก็บข้อมูล และขอหนังสือจากรองอธิการบดีวิทยาเขต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอหนังสือจากรองอธิการบดีวิทยาเขตถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ พร้อมแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมในการให้สัมภาษณ์ พร้อมนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองด้วยและรับกลับคืนด้วยตนเอง

3. นำข้อมูลจากแบบวัดความฉลาดทางดิจิทัลและแบบสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติ และเขียนรายงานสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test) ค่า (One-Way ANOVA/F-test) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวม

ที่	ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21	ระดับความเป็นจริง		
		μ	σ	แปลผล
1	อัตลักษณ์ดิจิทัล	3.75	0.88	มาก
2	การใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล	3.64	0.77	มาก

3	ความปลอดภัยทางดิจิทัล	3.67	0.97	มาก
4	ความมั่นคงทางดิจิทัล	3.84	0.78	มาก
5	ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล	3.74	0.83	มาก
6	การสื่อสารดิจิทัล	3.71	0.85	มาก
7	การรู้เท่าทันดิจิทัล	3.86	0.78	มาก
8	สิทธิทางดิจิทัล	3.82	0.84	มาก
ภาพรวม		3.75	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.75$ และ $\sigma = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล ($\mu = 3.86$ และ $\sigma = 0.78$) ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล ($\mu = 3.84$ และ $\sigma = 0.78$) ด้านสิทธิทางดิจิทัล ($\mu = 3.82$ และ $\sigma = 0.84$) ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล ($\mu = 3.75$ และ $\sigma = 0.88$) ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล ($\mu = 3.74$ และ $\sigma = 0.83$) ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\mu = 3.71$ และ $\sigma = 0.85$) ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ($\mu = 3.67$ และ $\sigma = 0.97$) และด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล ($\mu = 3.64$ และ $\sigma = 0.77$) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้นและคณะ ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้ง 8 ด้าน

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ชาย	97	3.76	0.71	.514	.608
หญิง	7	3.61	1.03		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางดิจิทัลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ชายและหญิงมีความฉลาดทางดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี วิทยาเขตมหาสารคามราชวิทยาลัย ทั้ง 8 ด้าน จำแนกตามระดับชั้น

ความฉลาดทางดิจิทัลจำแนกตามระดับชั้น		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	4.330	3	1.443	1.868	.140
	ระหว่างกลุ่ม	77.252	100	.773		
	รวม	81.582	103			
ด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.765	3	.255	.416	.742
	ระหว่างกลุ่ม	61.321	100	.613		
	รวม	62.087	103			
ด้านสื่อความปลอดภัยทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	1.701	3	.567	.594	.620
	ระหว่างกลุ่ม	95.378	100	.954		
	รวม	97.079	103			
ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	2.184	3	.728	1.183	.320
	ระหว่างกลุ่ม	61.549	100	.615		
	รวม	63.733	103			
ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	1.646	3	.549	.781	.507
	ระหว่างกลุ่ม	70.286	100	.703		
	รวม	71.932	103			
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.918	3	.306	.409	.747
	ระหว่างกลุ่ม	74.925	100	.749		
	รวม	75.844	103			
ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	2.423	3	.808	1.320	.272
	ระหว่างกลุ่ม	61.169	100	.612		

	รวม	63.591	103			
ด้านสิทธิทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.690	3	.230	.315	.814
	ระหว่างกลุ่ม	72.990	100	.730		
	รวม	73.680	103			
รวม	ภายในกลุ่ม	1.164	3	.388	.720	.542
	ระหว่างกลุ่ม	53.877	100	.539		
	รวม	55.041	103			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามระดับชั้น โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความฉลาดทางดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 8 ด้าน จำแนกตามคณะ

ความฉลาดทางดิจิทัลจำแนกตามคณะ		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	1.340	2	.670	.843	.433
	ระหว่างกลุ่ม	80.242	101	.794		
	รวม	81.582	103			
ด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.518	2	.259	.425	.655
	ระหว่างกลุ่ม	61.569	101	.610		
	รวม	62.087	103			
ด้านสื่อความปลอดภัยทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.665	2	.333	.348	.707
	ระหว่างกลุ่ม	96.413	101	.955		
	รวม	97.079	103			
ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.968	2	.484	.779	.462
	ระหว่างกลุ่ม	62.765	101	.621		

	รวม	63.733	103			
ด้านความฉลาดทาง อารมณ์บนโลกดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	1.130	2	.565	.806	.449
	ระหว่างกลุ่ม	70.802	101	.701		
	รวม	71.932	103			
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.443	2	.221	.297	.744
	ระหว่างกลุ่ม	75.401	101	.747		
	รวม	75.844	103			
ด้านความรู้เท่าทัน ดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.675	2	.337	.541	.584
	ระหว่างกลุ่ม	62.917	101	.623		
	รวม	63.591	103			
ด้านสิทธิทางดิจิทัล	ภายในกลุ่ม	.044	2	.022	.030	.970
	ระหว่างกลุ่ม	73.636	101	.729		
	รวม	73.680	103			
รวม	ภายในกลุ่ม	.551	2	.275	.510	.602
	ระหว่างกลุ่ม	54.490	101	.540		
	รวม	55.041	103			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามคณะ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีคณะต่างกัน มีความฉลาดทางดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตติภูมิ วิทยาลัยเกษตรกรรมมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตติภูมิ วิทยาลัย พัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน ความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เช่น ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี รู้จักเครื่องมือเทคโนโลยี และมีความเข้าใจการทำงาน กล่าวคือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยี

อภิปรายผล

1. ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ทั้ง 8 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านอัตลักษณ์ดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาจัดการอัตลักษณ์ เอกลักษณ์รวมถึงชื่อเสียงในโลกออนไลน์ รวมถึงตระหนักในเรื่องบุคลิกภาพ การแสดงออกโดยการใช้สื่อดิจิทัลอย่างรอบคอบและระมัดระวังการโพสต์ข้อความ รูปภาพ และอื่น ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ ใช้คำสุภาพ ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวผ่านบนสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ละเมิดนำรูปภาพผู้อื่นมาตั้งรูปโปรไฟล์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอริสรา พิสิฐโสธานนท์ (2549) ที่กล่าวว่า การเปิดเผยตัวตนหรือการสร้างข้อมูลที่เป็นการระบุตัวตนในโลกออนไลน์นั้น มีข้อควรระมัดระวังก็คือ ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ชื่อ นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์บ้าน เพราะผู้ไม่หวังดีอาจจะใช้หมายเลขโทรศัพท์บ้านเพื่อโทรสอบถามที่อยู่ของเจ้าของบ้านได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณกร พรประเสริฐ (2562) ได้กล่าวสรุปว่า การสร้างข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวทางดิจิทัลด้วยความระมัดระวัง เพื่อสร้างเรื่องราวของตนเองให้บุคคลอื่นในโลกดิจิทัลได้รับรู้และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น และสอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล (2561) กล่าวว่า มิติของการรักษาอัตลักษณ์และข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการสร้างอัตลักษณ์ออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเองในสังคมดิจิทัลที่มีความจำเป็นจะต้องมีการจัดการข้อมูลของตนเอง รู้ว่าข้อมูลใดควรเผยแพร่ ไม่ควรเผยแพร่ การปกป้อง ข้อมูลส่วนบุคคล การจัดการกับความเสี่ยงของข้อมูลเกี่ยวกับตนเองในสื่อสังคมดิจิทัล

1.2 ด้านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาจัดการใช้อุปกรณ์และสื่อดิจิทัลในการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และเกิดความสมดุลระหว่างชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ ตลอดจนใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาข้อมูลและหาความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถหาข้อมูลที่ตรงกับความต้องการจากแหล่งต่าง ๆ บนสื่อสังคมออนไลน์ได้และบริหารเวลาในการใช้สื่อดิจิทัล เช่น ไอแพด แท็บเล็ต

โทรศัพท์แบบสมาร์ทโฟน เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณกร พรประเสริฐ (2562) ได้กล่าวสรุปว่า ในการใช้งานโซเชียลมีเดียและการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล โดยสามารถจัดสรรเวลาได้อย่างเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ รู้จักใช้ชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างสมดุลเพื่อสุขภาพกายที่ดีในการใช้ดิจิทัล

1.3 ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล ผลจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษาไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนตัวบนสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อรักษาความปลอดภัยของตน ระวังการพูดคุยกับคนแปลกหน้าบนโลกออนไลน์ เมื่อตนเองถูกกลั่นแกล้งหรือคุกคามบนเครือข่ายสังคมออนไลน์จะหาทางแก้ไขและหยุดเล่นทันที และไม่เผยแพร่สื่อที่มีความรุนแรงและสื่อลามกอนาจารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ พร้อมทั้งไม่ตอบโต้ เมื่อถูกผู้อื่นกลั่นแกล้ง คุกคามในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับธนวัฒน์ เจริญญา และสุภาณี เสี่ยงศรี (2563) กล่าวว่า ความปลอดภัยทางดิจิทัล เป็นความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เพื่อหลีกเลี่ยงและลดความเสี่ยงในการใช้งานสื่อดิจิทัล เช่น การถูกกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือมีความรุนแรง และการเผยแพร่ภาพอนาจารในเว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งทักษะนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ พฤติกรรมที่มีความเสี่ยง เนื้อหาที่มีความเสี่ยง และการติดต่อที่มีความเสี่ยงและสอดคล้องกับแนวคิดของปณิตา วรรณพิรุณ และนำโชค วัฒนานัน (2560) ที่กล่าวไว้ว่า ความปลอดภัยทางดิจิทัล เป็นความสามารถในการจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต การล่อลวง การคุกคาม การเข้าถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย เช่น เนื้อหาที่มีความรุนแรงและความหยาบคาย สื่อลามกอนาจาร รวมถึงการหลีกเลี่ยง จำกัดและจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ บนโลกออนไลน์

1.4 ด้านความมั่นคงทางดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะนักศึกษาตั้งรหัสผ่านในการเข้าใช้งานแพลตฟอร์มออนไลน์ที่คาดเดายากได้ การใช้ข้อมูลส่วนตัวในการตั้งรหัสผ่านนั้น มีความเสี่ยงอย่างมากต่อการถูกแฮ็กข้อมูล พร้อมทั้งไม่บอกรหัสเพซบุ๊กของตนเองกับผู้อื่น และมีการเปลี่ยนรหัสผ่านเป็นประจำเพื่อความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว ตลอดจนสามารถตรวจสอบและนำโปรแกรมแอนติไวรัสกำจัดมัลแวร์ในสื่อดิจิทัลด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวรวัฒน์ เชิญสวัสดิ์ และโกมล นารัง (2558) ที่กล่าวว่า การป้องกันโปรแกรมไม่พึงประสงค์รวมถึงไวรัสและฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ผู้ใช้มักนิยมใช้โปรแกรมแอนติไวรัส ซึ่งใช้หลักการของการตรวจจับรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ที่ฝังในโปรแกรม เพื่อระบุ

ว่าโปรแกรมนั้นอันตรายหรือไม่ ทุกครั้งที่เกิดไวรัสตัวใหม่ขึ้นมาผู้ใช้ต้องมีการอัปเดตโปรแกรมอยู่เสมอ เมื่อไรก็ตามที่ไม่ได้มีการอัปเดตให้ทันเวลาอาจตกเป็นเป้าหมายของไวรัสได้

1.5 ด้านความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเพราะว่านักศึกษาควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อรับรู้ข้อมูลทางลบบนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นกัลยาณมิตรกับผู้อื่นในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่แสดงความคิดเห็นด้วยอารมณ์ ใส่ใจความรู้สึกผู้อื่นในสังคมออนไลน์ เช่นเดียวกันกับที่ต้องการให้ผู้อื่นใส่ใจต่อตนเอง มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อเห็นข้อความที่แสดงถึงความเสียใจแล้วตนเองส่งข้อความตอบเพื่อให้กำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณกร พรประเสริฐ (2562) ได้กล่าวสรุปว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง เมื่อมีการสนทนาทางดิจิทัลที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงใจและรู้จักการเทศะในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัล เพื่อให้เกิดการใช้งานในสังคมออนไลน์ได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถใช้ช่องทางที่เอื้ออำนวยความสะดวกของเทคโนโลยีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในโลกดิจิทัล เอาใจใส่ หรือเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในโลกออนไลน์

1.6 ด้านการสื่อสารดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะฉะนั้นนักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อดิจิทัลที่ปรากฏในโลกออนไลน์ได้ การสื่อสารบนโลกออนไลน์กับผู้อื่นทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ สามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลได้เป็นอย่างดี ผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ตลอดจนตระหนักว่าการกระทำใด ๆ ของตนเองบนโลกออนไลน์ สามารถสืบค้นและติดตามร่องรอยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Park (2016) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การสื่อสารดิจิทัล คือ ความสามารถในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล รวมไปถึงการไม่ทิ้งร่องรอย การกระทำต่าง ๆ ของตนเองในสื่อดิจิทัล ซึ่งในทักษะนี้ ประกอบด้วย การทิ้งร่องรอยดิจิทัล การสื่อสารออนไลน์ และการร่วมมือออนไลน์

1.7 ด้านการรู้เท่าทันดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนแบ่งปันข้อมูลที่มีประโยชน์บนสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้อื่นได้อ่าน มีการประเมินผลของข้อมูลทุกครั้ง ก่อนจะนำข้อมูลมาใช้อ้างอิง และสามารถตรวจสอบข้อมูลที่ถูกและผิดบนอินเทอร์เน็ตได้ เลือกใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือเพื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

ได้อย่างรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล (2561) ที่กล่าวว่า ด้านการสื่อสารกับผู้อื่น พลเมืองดิจิทัลต้องมีความรู้ความสามารถในการเข้าถึง ใช้ สร้างสรรค์ ประเมิน สังเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือดิจิทัล ดังนั้นพลเมืองยุคใหม่จึงต้องมีความรู้ด้านเทคนิคในการเข้าถึงและใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ได้อย่างเชี่ยวชาญ รวมถึงทักษะในการคิดขั้นสูง เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจำเป็นต่อการเลือก ประเภท วิเคราะห์ ตีความ และเข้าใจข้อมูลข่าวสาร มีความรู้และทักษะในสภาพแวดล้อมดิจิทัล การรู้ดิจิทัลโดยมุ่งให้เป็นผู้ใช้ที่ดี เป็นผู้เข้าใจบริบทที่ดี และเป็นผู้สร้างเนื้อหาทางดิจิทัลที่ดี ในสภาพแวดล้อมสังคมดิจิทัล

1.8 ด้านสิทธิทางดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษาอธิบายเหตุผลอย่างเหมาะสม หากมีผู้อื่นพาดพิงในเรื่องที่ไม่เป็นจริง เมื่อแชร์ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เหมาะสม พร้อมจะแสดงความรับผิดชอบและกล่าวขอโทษผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทันที เมื่อนำผลงานผู้อื่นมาใช้ต้องมีการอ้างอิงทุกครั้ง เพื่อไม่ให้ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นบนสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมทั้งตระหนักว่า ตนเองมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ปกป้องตนเองบนโลกออนไลน์ รักษาสิทธิในความเป็นเจ้าของทางทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธนวัฒน์ เจริญญา และสุภาณี เส็งศรี (2563 : 28-29) และปณิดา วรรณพิรุณ และนำโชค วัฒนานัน (2560) กล่าวว่า สิทธิดิจิทัลคือ ความสามารถในการเข้าใจ การรักษาสหสิทธิส่วนบุคคลตามสิทธิทางกฎหมาย รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อดิจิทัล การป้องกันตนเองจากคำพูดที่แสดงถึงความเกลียดชัง ซึ่งทักษะนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ความเป็นส่วนตัว สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสอดคล้องกับวิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2558) ที่กล่าวว่า การเคารพตนเองและผู้อื่น คือ การใช้สื่ออย่างมีมารยาท เป็นพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีมารยาท เหมาะสม มีกฎ มีวินัย และความรับผิดชอบต่อการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ไม่ขโมยหรือเป็นอาชญากรทางดิจิทัล เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนบุคคลและลิขสิทธิ์ทางปัญญาของผู้อื่น

2. ผลเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาชิรลางกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และคณะ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย กลุ่มคนเหล่านี้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ มีทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์

ต่าง ๆ และหาช่องทางการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัย “Growing Up as Digital Natives” ซึ่งแบรนด์บุฟเฟต์ ทีม (2557) สรุปสาระสำคัญไว้ว่า กลุ่ม (Evolving Digizen) คือ กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี ซึ่งครึ่งหนึ่งของกลุ่มนี้จะใช้อินเทอร์เน็ตตลอดเวลาผ่านทางสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต โดยในชีวิตประจำวันของคนในกลุ่มนี้จะเริ่มจากการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลและใช้ โซเชียลเน็ตเวิร์กเพื่อสื่อสารระหว่างกลุ่มและหาเพื่อนใหม่ผ่านทางเฟซบุ๊ก และนอกจากนี้คนกลุ่มนี้ ยังชอบการติดตามข่าวสารผ่านทางเว็บบล็อก โดยเฉพาะ เว็บไซต์พันทิป รวมไปถึงการแบ่งปันหรือแชร์รูปภาพ พร้อมเช็คอินสถานที่แบบเรียลไทม์และเฝ้าจับตา วิถีชีวิต การแต่งตัวของเหล่าคนดัง ผ่านทางอินสตาแกรม แล้วนำมาปรับให้เข้ากับบุคลิก และรูปแบบรสนิยมของตนเอง โดยร้อยละ 84 ของคนกลุ่มนี้เชื่อว่าอินเทอร์เน็ต คือ แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และร้อยละ 19 ของคนกลุ่มนี้มีการเริ่มซื้อของทางออนไลน์และอีก ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางออนไลน์เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ สิ่งที่เราสนใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัญชพร พุ่งสงค์ และลักขณา สรวิวัฒน์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลจำแนกตามเพศ ผลการเรียนรู้ และรายได้ของครอบครัวพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาสารคามต้องพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน หรือความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทาย การปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เช่น นักศึกษารู้ถึงความต้องการในการใช้สื่อดิจิทัล วิเคราะห์จุดแข็งของเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี และต้องรู้จักตัวเลือกของการนำไปใช้ว่า เราสามารถเลือกเทคโนโลยีและเลือกเครื่องมือที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับงานที่ทำได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และที่สำคัญที่สุดมีการคิดอย่างรอบคอบและรู้ว่า เมื่อใดควรใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความฉลาดทางดิจิทัลของนิตยา นาคอินทร์ และคณะ (2564) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางดิจิทัลหรือความสามารถทางสังคม อารมณ์และ

การรับรู้ที่จะทำให้แต่ละคนสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัลสามารถปรับอารมณ์ปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล ซึ่งจะครอบคลุมทั้งความรู้ทักษะ ทักษะคิดและค่านิยมที่จำเป็นหรือที่เรียกว่า ทักษะการใช้สื่อและการเข้าสังคมในโลกออนไลน์นั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้นและคณะ ไม่แตกต่างกัน และได้แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ควรพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน ความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เช่น ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี รู้จักเครื่องมือเทคโนโลยี และมีความเข้าใจการทำงาน กล่าวคือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีวิจารณญาณในการใช้เทคโนโลยี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหาภูมิภุมราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามเพศ ระดับชั้นและคณะ ไม่แตกต่างกัน ตลอดจนได้แนวทางการ

พัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ควรพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน ความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เช่น ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี รู้จักเครื่องมือเทคโนโลยี และมีความเข้าใจการทำงาน กล่าวคือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีวิจรรณญาณในการใช้เทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการค้นพบจากการศึกษารุ่นนี้ทั้งเป็นข้อเสนอแนะการนำผลงานวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะรู้เท่าทันสื่อมากยิ่งขึ้น สามารถใช้งานสื่อดิจิทัลบนโลกออนไลน์ได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ
2. คณาจารย์ในแต่ละรายวิชาและฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา ควรบูรณาการเนื้อหาบทเรียนหรือออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษา
3. ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ให้ความใกล้ชิดกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรักภายในครอบครัว ซึ่งเป็นการไม่ให้นักเรียนอยู่ในโลกออนไลน์มากเกินไป และสามารถใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย
4. ควรมีการอบรมให้ความรู้แก่นักศึกษาในเรื่องกฎหมายว่าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีศึกษาการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ธนวัฒน์ เจริญษา และสุภาณี เสี่ยงศรี. (2563). ความฉลาดทางดิจิทัลกับทักษะการเรียนรู้และ
นวัตกรรมในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษา
กรุงเทพมหานคร, 3(2), 21-29.

แบรนดบุฟเฟต์ ทีม. (2557). รู้ลึก รู้จริง Digital Natives บริโภคสายพันธุ์ใหม่ นักการตลาด
ต้องรู้ !! . `เรี ย ก ไ้ ้ เมื่ อ 19 ธั น วา ค ม 2565 จ า ก
[http://www.brandbuffet.in.th/2014/03/
digital-natives-mindshare-
research/](http://www.brandbuffet.in.th/2014/03/digital-natives-mindshare-research/).

พีรวิชัย คำเจริญ และวีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2561). เด็กกับการรู้เท่าทันดิจิทัล. วารสารวิชาการ
นวัตกรรมสื่อสารสังคม, 6(2), 22-31.

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2558). พลเมืองดิจิทัล. เชียงใหม่: คณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- วรวัฒน์ เชิญสวัสดิ์ และโกมล นารัง. (2558). การตรวจจับโค้ดที่เป็นอันตรายบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ด้วยการวิเคราะห์สายอักขร. วารสารวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, 5(2), 25-33.
- วรรณกร พรประเสริฐ. (2562). การพัฒนาแบบวัดและเกณฑ์ปกติความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วลัญพร พุ่งสงค์ และลักขณา สรวิวัฒน์. (2562). การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการบริหารและนิตเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 10(3), 19-34.
- อริสรา พิสิฐโสธานนท์ (2549). คู่มือความปลอดภัยอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Park, Yuhyun. (2016). 8 digital skills we must teach our children. Retrieved January 30, 2021, Available from <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children/> [Cited June 9, 2021].

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชา
พุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และวัฒนธรรม
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING INTEGRATION IN THERAVADA
BUDDHIST PHILOSOPHY COURSE, PHILOSOPHY, RELIGION,
AND CULTURE DEPARTMENT OF SECOND-YEAR STUDENTS,
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY MAHAVAJIRALONGKORN
RAJAVIDYALAYA CAMPUS

พระครูธรรมธร มะลิน กิตติปาโล¹, พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม²

และ พระกิตติสารสุธี (เชิดชัย สีลสัมปนโน)³

Phrakru Thamton Malin Kittipalo¹, Phramaha Pajit Uttamadhammo²

and Phrakittisarasuthee (Cherdchai Silasampanno)³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: pajitsakong@gmail.com

Received 2 May 2023; Revised 27 May 2023; Accepted 4 June 2023

* พระครูธรรมธร มะลิน กิตติปาโล, พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม และ พระกิตติสารสุธี (เชิดชัย สีลสัมปนโน). (2566). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 3(3), 91-107.

Phrakru Thamton Malin Kittipalo, Phramaha Pajit Uttamadhammo and Phrakittisarasuthee (Cherdchai Silasampanno). (2023). The Development of Learning Integration in Theravada Buddhist Philosophy Course, Philosophy, Religion, and Culture Department of Second-Year Students, Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University.

3(3), 91-107.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.17>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (2) เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ ที่มีความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.34 ถึง 0.68 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และแบบวัดเจตคติ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.87 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐานด้วย Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยในตนเอง มีค่าเฉลี่ยรายข้อ และโดยรวมหลังเรียน มีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมาก โดยสรุป การจัดกิจกรรมการสอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ของรายวิชาต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ, พุทธปรัชญาเถรวาท

Abstract

This research is aimed to 1) compare the academic achievement result towards the Theravada Buddhist Philosophy Course in Philosophy, Religion, and Culture Program of second-year students during pre- and post-course sessions, 2) to study their self-discipline during the Theravada Buddhist Philosophy Course in Philosophy, Religion, and Culture Program of second-year students during post-course session. The research sample consists of 5 samples selected by purposive sampling. The research instruments comprise of 1) 30 items of 4-choice which show the Difficult level (p) from 0.52 to 0.73. The Discrimination level (r) is from 0.34 to 0.68. Cronbach of Alpha Coefficient shows the Confident level at 0.97 and, 2) 25 items of a 5-point Likert scale which is from 0.42 to 0.87. The Confident level using Cronbach of Alpha Coefficient shows the Confident level at 0.97. The statistics used to analyze the data are; Mean, Standard Deviation, and Paired t-test for hypothesis testing.

The research results revealed that; The research sample studying in the Theravada Buddhist Philosophy Course in Philosophy, Religion, and Culture Program of second-year students posed a higher score of academic achievement during the pre-study than the post-study at the significant level of .01. with a high level of self-discipline level of both individual mean score and overall score during the post-study. In conclusion, the organization of the Theravada Buddhist Philosophy Course revealed a higher level of academic achievement results as well as a high level of self-discipline. Hence, the lecturers should be supported for them to adapt the teaching methodology to achieve the course objectives.

Keywords: Integrated Instruction, Theravada Buddhist Philosophy

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2551) ซึ่ง รุจิร ภู่อสาร และจันทราณี สงวนนาม (2545) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ส่วนทิศทางการจัดการศึกษาแนวใหม่โดยมีจุดเน้นที่ การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่สำคัญคือ มาตรา 23 บัญญัติว่า” การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการของแต่ละระดับการศึกษา”

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ปลูกฝัง ถ่ายทอดความรู้ เจตคติ คุณลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดกับตัวผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามหรือทำให้ดีขึ้นทุกด้าน การศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เพื่อให้ไปพัฒนาศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ให้สามารถนำออกมาใช้ทำประโยชน์ต่อสังคมได้สูงสุด (ประสิทธิ์ นิมจินดา, 2541) โดยมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่มีพันธกิจหลักคือ งานสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่สังคม และงานถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งเข้าใจตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า เป็นการต่อยอดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ที่ให้ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ สามารถถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมปลูกฝังเจตคติ ค่านิยม และเสริมสร้างความเจริญให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การสอนแบบบูรณาการเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาหลาย ๆ แขนงไว้ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน ในลักษณะเป็นสหวิทยาการทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้แบบองค์รวม (กรมวิชาการ, 2544) ซึ่งหลักการสำคัญที่ต้องคำนึงในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2544) ได้

เสนอแนะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) การส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ หลากหลายในการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง 3) จัดประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินมือเรียนรู้จากสิ่งที่ป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย 4) จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกล้าคิดกล้าทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชน หรือเพื่อนร่วมชั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และ 5) เน้นการปลูกจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงามให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถจัดความขัดแย้งได้ด้วยผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรม และแก้ปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี อรรถย มูลคำ และคณะ (2543) ได้กล่าวอีกว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระหรือศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนของผู้เรียน คือ 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับวิถีชีวิตได้ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลายวิชาร่วมกันแก้ปัญหา 2) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย 3) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ กับชีวิตจริง 4) ช่วยจัดความซับซ้อนของการสอนตามเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรเป็นการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเป็นธรรมชาติสอดคล้องกับชีวิตจริง 5) ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสมุ่งมั่นใช้ความคิด ประสบการณ์ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ หลาก ๆ ด้านในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพมากขึ้นตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการสอนอยู่ในแต่ละสถาบัน แต่ในขณะเดียวกันนักการศึกษาหลายท่านก็พยายามเน้นให้เห็นความสำคัญของวิชาศึกษาทั่วไปการจัดการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์ทั้งในแง่ความเป็นคน (Manhood) และกำลังคน (Manpower) ดังนั้นจุดมุ่งหมายของวิชาการศึกษาทั่วไปสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนคือ

ให้การศึกษาทั่วไปเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการเป็นพลเมืองดี 2) เพื่อเพิ่มพูนความเจริญอกงามทางสติปัญญา ให้ผู้เรียนได้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและช่วยทำให้สังคมให้เจริญรุ่งเรือง สามารถนำความรู้ไปใช้ เพื่อประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม 3) เพื่อช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยมุงที่จะช่วยให้คนที่สมบูรณ์ขึ้นมีบุคลิกภาพทัศนคติ และอุดมคติเหมาะสมกับการเป็นปัญญาชน (ประทีป เมธาคูณวุฒิ, 2545)

ลักษณะการเรียนของผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีลักษณะเฉื่อยชา รอรับอย่างเดียวเป็นส่วนใหญ่ เรียนเพื่อเกรด ต้องการจบเร็วๆ การเรียนเป็นงานประกอบ เพราะชอบทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา นักศึกษาครุ้มักชอบทำกิจกรรมมาก นักศึกษามหาวิทยาลัยมักทำกิจกรรมมากในปีที่ 2 และได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ไว้ว่า 1) การเรียนการสอนควรแตกต่างกันตามลักษณะวิชาชีพ และสภาพของกลุ่มของนักศึกษา 2) ควรมี Pretest เพื่อดูว่านักศึกษามีความสนใจด้านใด เพื่อแบ่งกลุ่มและจัดการเรียนการสอน 3) ควรสนับสนุนให้อาจารย์วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่สอน มีการประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และควรเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้วย 4) อาจารย์ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเสริมหลักสูตร 5) การจัดหลักสูตรควรให้มีวิชาบังคับเกี่ยวกับการสร้างคุณธรรมที่ดีแก่นักศึกษา 6) ควรมีวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน 7) ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาควรจัดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด 8) ควรใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศให้เป็นประโยชน์มากที่สุด (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เพื่อการติดตามและประเมินการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้รับผิดชอบ โดยมุ่งศึกษาเฉพาะในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความมีวินัยในตนเองที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี วิทยาเขตมหาสารคาม วิทยาลัย มีจำนวนทั้งหมด 5 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 2 ชนิด

- 2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.2 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นแบบอิงเกณฑ์ แบบปรนัย ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดอิงเกณฑ์ โดยศึกษาวิธีเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบจากหนังสือ การวิจัยเบื้องต้นของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) และรูปแบบการเขียนข้อสอบและการสร้างแบบทดสอบของ (สมนึก ภัททิยธนี, 2546)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ของนักศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา ประกอบการสร้างแบบทดสอบเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาหลักสูตร จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้วิธีตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

7. วิเคราะห์ข้อมูลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา

8. นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลอง (Try Out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

9. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ มาหาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าความยากง่ายของข้อสอบ และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.25 – 0.88 เป็นรายข้อแบบอิงเกณฑ์ โดยวิธีของ เบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551)

10. นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

11. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้ว เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3.2 สร้างแบบวัดความมีวินัยในตนเอง นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ มี 25 ข้อ ต้องการ 20 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท

2. สร้างแบบวัดชนิดมาตราประมาณค่า (RatingScale) มี 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ต้องการใช้จริง 20 ข้อ ดังนี้

ข้อความ

มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

3. นำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

4. นำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการวัดผลประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญระหว่างข้อความกับพฤติกรรมชีวิตด้านความมีวินัยในตนเอง (IOC) รวมทั้งให้พิจารณาความชัดเจนและความถูกต้องของภาษาในข้อความที่เขียนขึ้น

5. คัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับคำถามนั้นไว้ ถือว่าเป็นข้อความที่ดีและปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดความมีวินัยในตนเอง

6. นำแบบวัดที่จัดพิมพ์แล้วไปทดลอง (Try Out) กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

7. นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ มาหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach)

8. จัดพิมพ์เป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

3.3 แบบแผนการทดลองและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้แบบแผนทดลองแบบ One Group Pre-test Post -test Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	Pre - test	Treatment	Post - test
กลุ่มทดลอง	T_1	X	T_2

T_1 หมายถึง สอบก่อนทดลอง

X หมายถึง การทดลองใช้แผนการสอน

T_2 หมายถึง สอบหลังการทดลอง

2. การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองเอง และใช้เวลาสอน 24 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดสอบ ก่อนเรียน (Pre-test) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 5 รูป/คน และตรวจเก็บคะแนนไว้ โดยผู้วิจัยจัดสอบเองและตรวจให้คะแนนเอง

2.2 หลังจากสอนเนื้อหาทั้งหมดครบแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบวัดความมีวินัยในตนเอง ชุดเดิมมาทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มทดลองอีกครั้ง (Post-test) และตรวจเก็บคะแนน

2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเอง ในการจัดการเรียนการสอน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้เวลาในการวิจัยกลุ่มทดลอง 1 กิจกรรม 24 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ขั้นตอนในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีดังนี้

ตาราง 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	5	16.80	2.16	-10.490	.000**
หลังเรียน	5	28.00	0.70		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่เรียนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p < .01$)

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความมีวินัยในตนเองที่มีต่อการเรียนการสอน วิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลังเรียน

คะแนน	N	$\bar{X}$	S.D.
ความมีวินัยในตนเอง	5	3.55	0.18

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านลบลดลง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยจากการทดลองกับตัวอย่างจำนวน 5 รูป/คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 28.00 และก่อนเรียนเท่ากับ 16.80 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้นักศึกษาได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสวี ตาซุชาติ (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ เรื่อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าจากนักเรียนทั้งหมด 25 คน มีจำนวนนักเรียนที่ ผ่านเกณฑ์ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 92 และนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 84.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของผกาภาส พิธรากร (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิบุญธอวี ปือราเฮง (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน สื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะ ศึกษาด้านทักษะทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่อาจารย์ผู้สอนให้ความสนใจกับนักศึกษาทุกคน และได้ลงมือปฏิบัติจริงในเรื่องที่สงสัย ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และสร้างองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อารมณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า การสอนนี้เป็นการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งเป็นคน เป็นสิ่งมีชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด มีอารมณ์ มีวิญญาณ ผู้สอนจึงต้องอาศัยศิลปะที่จะเข้าถึงจิตใจผู้เรียน เช่น ศิลปะในการพูด การอธิบาย การจูงใจ การสนใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล การช่วยแก้ปัญหาให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน ศิลปะในการสอนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ศิลปะในการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ศิลปะในการชักจูงผู้เรียนให้ตั้งใจเรียน ให้ทำการบ้าน ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นเทคนิคเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องศิลปะในการสอน ดังนั้น การสอนจึงต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2. การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่เรียนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านลบลดลง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับน้อย ใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 รูป/คน พบว่า ข้อคำถามด้านบวก ได้แก่ ข้อ 4,5,7,9-13,15,16,18,20,21, และข้อ 23-25 ได้คะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 4.42 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ข้อคำถามด้านลบ ได้แก่ ข้อ 1-3,6,8,14,17,19,22 ได้คะแนนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 2.00 คะแนน หมายถึงมีพฤติกรรมด้านลบลดลง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนียา แสนทิพย์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโดยรวม 6 ด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้าน

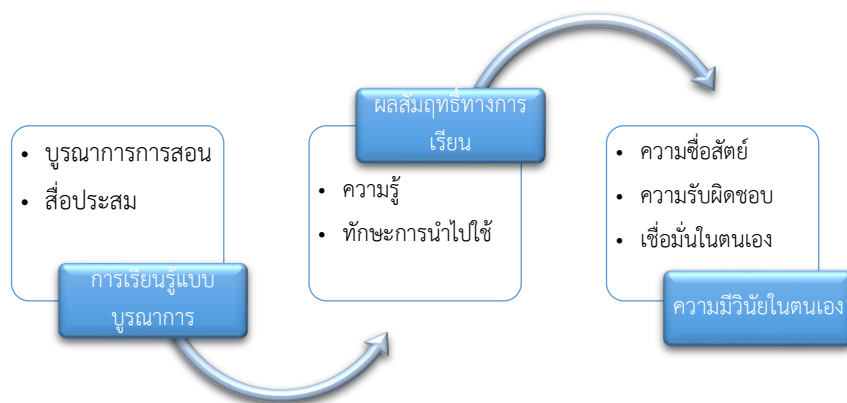

ความเป็นผู้นำด้านความรับผิดชอบ ด้านความอดทน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านการรักษาระเบียบใจ

ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดการเรียนการสอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540) ให้แนวคิดในการสร้างวินัยไว้ 5 ประการ คือ 1. การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดพฤติกรรมเคยชินที่ดี 2. การใช้วัฒนธรรมในสังคม เป็นแนวปฏิบัติผสมผสานกับหลักการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ เป็นสิ่งที่เด็กทำได้โดยง่ายแต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทย เด็กไม่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอเช่นการไหว้ของไทย ดังนั้นการไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว 3. การใช้องค์รวม เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรม และสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษา และหลักการพัฒนาจริยธรรมคือ มีความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำมีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำ ย้อนนำไปสู่ความพร้อมในการกระทำ 4. การใช้แรงหนุนสภาพจิต เป็นการตั้งความมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์ และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบเน้นความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติ หากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นการดูหมิ่นผู้อื่น อันเกิดจากการเปรียบเทียบและพึงพากำลังใจจากภายนอก 5. การใช้กฎเกณฑ์บังคับ เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่ง เมื่อไม่มีผู้ใดควบคุมวินัยก็จะหายไป จึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบการบูรณาการการสอนจากสื่อประสม เพื่อให้เกิดความรู้ และนำไปสู่ความมีวินัยในตนเอง เข้ากับเนื้อหาพุทธปรัชญาเถรวาทของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความมีวินัยในตนเองโดยรวมมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านบวกเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมด้านลบลดลง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ในระดับน้อย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในรายวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนจากสื่อประสม และใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ ทักษะการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และนำไปสู่ความมีวินัยในตนเอง เข้ากับเนื้อหาพุทธปรัชญาเถรวาทของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ในการทำวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงลักษณะของสื่อที่ใช้ประกอบในการทำกิจกรรม และเครื่องมือที่มีคุณภาพในการใช้งาน พร้อมทั้งการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน 2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการจัดกิจกรรมต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น เวลาการบรรยาย การทำกิจกรรมร่วมกัน และเวลาที่ลงตัวในการนำเสนอชิ้นงานร่วมกัน 3. กิจกรรมการติดตามผล ควรสังเกตพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริง ว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถมากน้อยเพียงใด และข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดกิจกรรมกับการจัดกิจกรรมรูปแบบอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนา

นักศึกษาต่อไป 2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยในตนเอง ในระดับชั้นอื่น ๆ เป็นต้น 3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริง ประกอบการทำกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข พร้อมก็นำไปทดลองวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการสอนในสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- ทัศนียา แสนทิพย์. (2559). การศึกษาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิธิบุญรวิ ปือราเฮง. (2558). ผลของการสอนแบบบูรณาการด้วยการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านสื่อประสม และนวัตกรรมคุณลักษณะศึกษาด้านทักษะทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ศาสนาประวัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กทม: ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประทีป เมธาคูณวุฒิ. (2545). หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: นิชินแอตเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- ประสิทธิ์ นิมจินดา. (2541). การศึกษาไทย (การศึกษา 171). มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ผกามาศ พิธรากร. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มนัสวี ตาซุชาติ. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสหวิทยาการ เรื่อง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การพัฒนาการเรียนการสอนทางอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กาสสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอุทัย มูลคำ. (2544). เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ที. พี. พรินส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2540). โครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: จงพลเทรตติ้ง.
- อรัญญ มูลคำ และคณะ. (2543). Child – center; Storyline Method: การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). หลักการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

รูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจ
ของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย*

MODEL OF CAUSAL FACTORS INFLUENCING BUSINESAS
PERFORMANCE OF ENTREPRENEURS GROUP BUSINESS READY
MEAL FOOD IN THAILAND

จันทร์เพ็ญ วิศัลยาจรเดช¹, ศิรชญาณ์ การะเวก², สุชาติ ปรักทยานนท์³ และ ศิริพร สัจจานันท์⁴

Chanpen Wisunyahajorndej ¹, Sirachaya Karawek², Suchart Prakthayanon³ and Siriporn Sajjanan⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹⁻⁴Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding author E-mail: kramonporn@hotmail.com

Received 1 June 2022; Revised 23 June 2023; Accepted 15 June 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย 3) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 421 ราย และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ ผู้ประกอบการ และ

* จันทร์เพ็ญ วิศัลยาจรเดช, ศิรชญาณ์ การะเวก, สุชาติ ปรักทยานนท์ และ ศิริพร สัจจานันท์. (2566). รูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, 3(3), 108-122.

Chanpen Wisunyahajorndej, Sirachaya Karawek, Suchart Prakthayanon and Siriporn Sajjanan. (2023). Model of Causal Factors Influencing Businesas Performance of Entrepreneurs Group Business Ready Meal Food in Thailand. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University. 3(3), 108-122.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jpsmbu.2023.18>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>

ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจอาหารพร้อมทาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย ได้แก่ การจัดการความรู้ การผลักดันธุรกิจ การจัดการโซ่อุปทาน ความสามารถในการแข่งขัน และผลการดำเนินของธุรกิจ มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย ซึ่งค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องของโมเดลจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-Square = 52.10, df = 59, p-value = 0.000, RMSEA = 0.000) และความเป็นไปได้ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ: อาหารพร้อมทาน, ผู้ประกอบการ, ผลการดำเนินธุรกิจ

Abstract

The objective of this research 1) to study factors influencing business performance of ready meal food business operators in Thailand 2) to analyze the relationship of factors influencing business performance of ready meal food business operators in Thailand 3) to develop a model of causal factors influencing the performance of ready meal food business operators in Thailand. This research was a mixed research using a stratified random sampling method. A total of 421 population samples were obtained. Using a random sampling method, 15 people were entrepreneurs and read meal food business experts. The tool used to collect data was a questionnaire by using a structural equation model analysis technique (Structural Equation Model: SEM)

Major Findings: Factors influencing the performance of ready meal food business operators in Thailand include knowledge management, drivers, supply chain management competitiveness and business performance has a direct

influence on the performance of the ready meal food business operators in Thailand. Where the index for the consistency level of the structural equation model is appropriate and harmonized with the empirical data (Chi-Square = 52.10, df = 59, p-value = 0.000, RMSEA = 0.000) and the possibility of a causal relationship model of factors influencing the performance of read meal food business operators in Thailand are connected to each other.

Keywords: Ready Meal food, Entrepreneur, Performance

บทนำ

สภาพสังคมเมืองในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้คนในสังคมเมืองต่างมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะทุกคนต่างมีข้อจำกัดด้านเวลา ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต่างมีความเร่งรีบ ออกจากบ้านไปทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพการจราจรที่ติดขัด รวมถึงมีการงานที่มากเกินเวลา จึงทำให้คนในวัยทำงานต้องใช้ชีวิตในการทำกิจวัตรประจำวันรวมถึงบริโภคอาหารอย่างเร่งรีบ ไม่มีเวลาพิถีพิถันในการจัดเตรียมหรือประกอบอาหาร ท้ายที่สุดจึงต้องหันไปพึ่งพาสินค้าหรือบริการที่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินชีวิต จนส่งผลให้พฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต่างหันไปให้ความสนใจกับการรับประทานอาหารนอกบ้าน อาหารแบบสำเร็จรูป (อาหารพร้อมทานและอาหารพร้อมปรุง) รวมถึงใช้บริการจัดส่งอาหารมากขึ้น

ธุรกิจร้านอาหารพร้อมทานในประเทศไทยถือเป็นธุรกิจสำคัญที่แข็งแกร่งและแพร่หลาย มีขนาดใหญ่และแข่งขันสูง เรียกได้ว่าช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนตลอดมา จากอดีตที่ผ่านมาผู้บริโภคส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการสั่งซื้อ หรือรับประทานอาหารในร้านอาหาร หรืออาจจะสั่งอาหารกลับมารับประทานที่บ้าน หรือที่ทำงาน แต่ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พบว่าผู้บริโภคในปัจจุบันใช้เวลาอยู่กับแพลตฟอร์มออนไลน์ทุกรูปแบบมากขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ทั้งเพื่อผ่อนคลายความเครียด ติดต่อสื่อสาร โอนเงินเพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ และแน่นอนว่าสิ่งหนึ่งที่มีการเติบโตอย่างมากต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน คือ ความสะดวกสบายต่อการบริโภคอาหารที่เรียกว่า Food on

Demand หรือการสั่งอาหาร แบบ Delivery โดยใช้ Application โดยเทรนด์การเติบโตของ Food on Demand หรือ Food Delivery มีสัญญาณเชิงบวกมาประมาณ 2-3 ปีที่ผ่านมา และยังเป็นเซ็กเมนต์ที่เติบโตได้อย่างโดดเด่น ถึงร้อยละ 11 - 15 จากมูลค่าตลาดที่ทาง ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดการณ์ตัวเลขไว้ไม่น่าจะต่ำกว่า 2.6-2.7 หมื่นล้านบาท (ข้อมูลปี 2564) โดยเฉพาะการสั่งอาหารผ่านแพลตฟอร์มที่เข้ามาเป็นตัวกลาง กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจให้เติบโต รวมทั้งช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันและเข้าถึงลูกค้าของ ร้านอาหารรายเล็ก ๆ ที่เป็น SME ให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น ไม่ต่างจากแบรนด์ใหญ่ ๆ ที่มีกำลังในการขยายสาขาที่เป็น Physical Store ในแต่ละปีได้เป็นจำนวนมาก จากฐานข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

อุตสาหกรรมอาหารน่าจะเป็นอุตสาหกรรมสำคัญที่อยู่คู่ประเทศไทยไปอีกนาน ตราบเท่าที่รัฐบาลยังให้ความสำคัญ และผู้ประกอบการยังไม่ได้หยุดที่จะพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะ SME ที่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ มีคุณค่า มีคุณภาพและความปลอดภัยในระดับ มาตรฐานสากล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ และพยายามเจาะตลาดที่การแข่งขันยังไม่รุนแรงมากนัก เช่น อาหาร ออร์แกนิก ผักปลอดสารพิษ สัตว์น้ำราคาแพง และ Chilled Ready Meal เป็นต้น อีกทั้งควรปรับปรุง กระบวนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรมาช่วยทดแทนแรงงานคนที่ต้นทุนสูง และมีแนวโน้มขาดแคลนมากขึ้น นอกจากนี้หากมีศักยภาพพอก็ควรพยายามใช้ประโยชน์จากปัจจัยการผลิตที่หาได้ง่ายและมีราคาถูกจากประเทศที่มีทรัพยากรในกลุ่มอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบหรือแรงงาน และสำหรับผู้ส่งออกก็ควรจะมีมองหาตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ อาทิ จีน อินเดีย รัสเซีย บราซิล และกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่มีขนาดเศรษฐกิจจะมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกมาก

สรุปได้ว่าถึงแม้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะมีความเสี่ยงสูง แต่ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาและความเจริญเติบโตของธุรกิจ และอาจสำคัญต่อการอยู่รอดด้วย ทุกวันนี้ ธุรกิจส่วนมากจะพึ่งรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการใหม่เป็นสัดส่วนกว่า 1 ใน 3 ของยอดขายที่เกิดขึ้นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากหลาย ๆ บริษัทเริ่มมองเห็นในสิ่งดีของกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพราะทุกบริษัทต้องการสร้างความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นความแปลกใหม่ด้านสินค้า ราคา และการบริการ ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์สร้างความสามารถทางการแข่งขัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้เทคนิคการวิจัยแบบวิธีผสมผสาน (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) (Creswell, 2005; Creswell & Plano, 2007) ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของวิจัยเชิงคุณภาพจะใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) โดยจะใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามและดำเนินการสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการแปลผลว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical Research)

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย จำนวน 897 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้บริหารกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย ซึ่งการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดำเนินการตาม

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงานปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับการผลักดัน

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทาน

ส่วนที่ 5 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับความสามารถในการแข่งขัน

ส่วนที่ 6 ข้อคำถามที่เกี่ยวกับผลการดำเนินธุรกิจ

1.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Present) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกต โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การพิจารณาว่าข้อมูลมีการกระจายเป็นโค้งปกติจาก ความเบ้ (Skeness) ไม่เกิน 3.00 (ค่าสัมบูรณ์) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ไม่เกิน 7.00 (ค่าสัมบูรณ์) (Kline, 2011)

3. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและทดสอบความมีนัยสำคัญด้วยสถิติทดสอบที (t) และเพื่อ ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทาน ในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	312	75.73
หญิง	100	24.27
รวม	412	100
2. อายุ		
20-30 ปี	15	3.60
31-40 ปี	70	17.00
41-50 ปี	199	48.30
51-60 ปี	128	31.10
รวม	412	100
3. ระดับการศึกษา		
ป.ตรี	270	65.50
ป.โท	91	22.10
ป.เอก	39	9.50
อื่นๆ	12	2.90
รวม	412	100
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 3 ปี	14	3.40
3-5 ปี	61	14.80
6-8 ปี	119	28.90
มากกว่า 8 ปี	218	52.90
รวม	412	100
5. จำนวนพนักงานในองค์กร		
ต่ำกว่า 50 คน	84	20.40

51-200 คน	159	38.60
มากกว่า 200 คน	169	41.0
รวม	412	100

2. ข้อมูลค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของตัวแปร

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลำดับของตัวแปรหลักต้นในภาพรวม

การผลักดัน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับ	4.30	0.61	มาก
ด้านลูกค้าและผู้บริโภค	4.07	0.74	มาก
ด้านคู่แข่ง	3.77	0.81	มาก
ด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบ	3.81	0.88	มาก
ด้านสังคมผู้มีส่วนได้เสีย	4.25	0.69	มาก
ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร	4.11	0.70	มาก
ด้านกลยุทธ์ขององค์กร	3.97	0.80	มาก
ด้านภาพลักษณ์/แรงจูงใจ	3.98	0.87	มาก
รวม	4.00	0.64	มาก

3. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดการผลักดัน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ความตรงของตัวแปรสังเกตได้ และสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบการผลักดัน)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ				
	สัมประสิทธิ์	SE	t	คะแนน องค์ประกอบ	R^2
COV1	0.98	0.54	18.08	0.00	0.96
COV2	0.54	0.051	18.56	0.00	0.29
COV3	0.69	0.052	13.35	0.49	0.48

Chi-Square = 0.00, df = 0, p = 1.000, RMSEA = 0.000, GFI = 1.00, AGF = 1.00

4. การวิเคราะห์เส้นทาง

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลรูปแบบความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย

อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ												R ²	ตัวแปรผล	
	การผลักดัน (DIV)			การจัดการความรู้ (KNO)			การจัดการใช้อุปทาน (SUM)			ความสามารถในการแข่งขัน (COV)					
	B	SE	t	β	SE	t	β	SE	t	β	SE	t			
DE	0.86	0.05	15.79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.55	การจัดการความรู้ (KNO)	
IE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
TE	0.86	0.05	15.79	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
DE	0.70	0.05	14.22	0.380	0.04	9.42	-	-	-	-	-	-	0.74	การจัดการใช้อุปทาน (SUM)	
IE	0.30	0.04	9.32	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
TE	1.00	0.05	21.17	0.38	0.04	9.42	-	-	-	-	-	-			
DE	0.30	0.05	5.51	0.16	0.04	3.81	0.32	0.05	6.06	-	-	-	0.77	ความสามารถในการแข่งขัน (COV)	
IE	0.47	0.06	8.40	0.12	0.02	5.26	-	-	-	-	-	-			
TE	0.77	0.05	13.95	0.28	0.04	6.48	0.32	0.05	6.06	-	-	-			
DE	0.20	0.06	3.42	0.11	0.07	1.49	0.23	0.05	4.42	0.37	0.08	4.38	0.86	ผลการดำเนินงานธุรกิจ (BUP)	
IE	0.06	0.06	9.69	0.19	0.03	5.67	0.12	0.03	3.41	-	-	-			
TE	0.80	0.06	14.51	0.30	0.06	4.82	0.35	0.06	6.09	0.37	0.08	4.38			
Correlation Martrix															
ตัวแปรแฝง			DIV			KNO			SUM			COV		BUP	
DIV			1.00												
KNO			0.74			1.00									
SUM			0.82			0.77			1.00						
COV			0.82			0.76			0.84			1.00			
BUP			0.85			0.79			0.88			0.89		1.00	
P < 0.01															

5. การนำองค์ความรู้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้

จากการวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย ผู้ประกอบการควรเพิ่มการบริการให้แก่ผู้บริโภคเพื่อรักษาและขยายฐานลูกค้า โดยเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และบริการส่งสินค้านำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้บริโภคเข้าถึงผลิตภัณฑ์ได้ง่ายกว่าเดิม หรือมีการบริหารทางออนไลน์สั่งได้โดยมือถือซึ่งควรปรับกลยุทธ์ธุรกิจของผู้ผลิตให้เหนือกว่าคู่แข่งด้วยการลงทุนทำวิจัย เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าตามโภชนาการ และลดส่วนผสมที่ทำลายสุขภาพ

นอกจากนี้ผู้ประกอบการควรสร้างจุดแข็งของผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในสายการผลิต ต้นทุนและขยายช่องทางการจัดจำหน่าย

ผู้ประกอบการควรสร้างรูปแบบแพลตฟอร์ม (Platform) ความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างบริษัทอาหารและเครื่องดื่มให้บริการ รัฐบาล สถาบันการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ นอกจากนี้ ควรให้ความสนใจในเรื่องการบริการ และสร้างการผลักดันเพื่อให้เกิดแรงดึงดูดกับลูกค้า

อภิปรายผล

การผลักดันมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการความรู้ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าเมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานได้รับการผลักดัน จากกฎระเบียบและข้อบังคับ ลูกค้าและผู้บริโภค คู่แข่งผู้จำหน่ายวัตถุดิบ สังคม การสนับสนุนจากผู้บริหาร กลยุทธ์ขององค์การ ภาพลักษณ์/แรงจูงใจ ในระดับที่สูงย่อมทำให้ธุรกิจมีการปรับตัวปรับเปลี่ยนการจัดการความรู้ของกรรงการในระดับที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การผลักดันที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในทำให้พนักงานหรือผู้บริหารปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อคิดค้นความรู้ นวัตกรรม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Hsu and Wang (2008) ที่กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้เกิดจากการผลักดันจากปัจจัยภายนอก เป็นการผลักดันจากการเกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจโลกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทำให้เกิดเครือข่ายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ลูกค้า ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ปัจจัยข้างต้นเป็นเสมือนการผลักดันให้องค์กรทั้งหลายต้องสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ของตน เพื่อคงความสามารถในการผลิต

การผลักดันมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการแข่งขัน มีความสอดคล้องสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานได้รับการผลักดัน ผ่านการจัดการความรู้ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมมากกว่าอิทธิพลทางตรง หมายความว่า หากว่าองค์กรธุรกิจอาหารพร้อมทานดำเนินการจัดการความรู้โดยได้รับปัจจัยที่เป็นการผลักดันในระดับที่สูงขึ้นย่อมทำให้ธุรกิจอาหารพร้อมทานสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพิ่มขึ้น เช่น หากธุรกิจมีสินค้าใหม่และคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในรูปแบบใหม่อยู่เสมอ

การผลักดันมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานด้านรับการผลักดัน ผ่านการจัดการโซ่

อุปทานซึ่งเป็น ตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรผลการดำเนินธุรกิจโดยมีอิทธิพลทางอ้อมมากกว่า อิทธิพลทางตรง เช่น หากองค์กรมีการสร้างกลยุทธ์การจัดซื้อสีเขียวซึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารก็มีผลทำให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นเช่นกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Zhu and et al. (2005) พบว่า อุตสาหกรรมในประเทศจีนมีการเพิ่มความตระหนักในการดำเนินการโซ่อุปทานเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากการผลักดันภายนอก ด้านกฎหมายการแข่งขันและการตลาด

การผลักดันมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการโซ่อุปทาน มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานได้รับการผลักดัน จากกฎระเบียบและข้อบังคับ ลูกค้าและผู้บริโภค คู่แข่ง ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ สังคม การสนับสนุนจากผู้บริหาร กลยุทธ์ขององค์กร ภาพลักษณ์/แรงจูงใจ ในระดับที่สูงย่อมทำให้ธุรกิจมีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการโซ่อุปทานขององค์กรเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากการผลักดันที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในมีผลทำให้องค์กรต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายนอกและภายในองค์กร งานวิจัยของ Walker and et al. (2008) ได้ทำการศึกษาการผลักดันและอุปสรรคของการนำการจัดการโซ่อุปทานขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนมาใช้ ได้ระบุปัจจัยออกเป็น 2 หมวด คือปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน

การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการแข่งขันมีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานได้ดำเนินการจัดการความรู้ในด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ การแบ่งปันความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ผ่านการจัดการโซ่อุปทานซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าทางตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee and et al. (2008) พบว่า ผู้ผลิตต้องสร้างความร่วมมือกับผู้จำหน่ายวัตถุดิบในการกำหนดมาตรฐานในการทำงานร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม การฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในการเป็นผู้นำการตลาดต้นทุนและมีสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 6 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานได้ดำเนินการจัดการความรู้ในด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ การแบ่งปันความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ผ่านการจัดการอุปทาน ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรผลการดำเนิน

ธุรกิจ ซึ่งมีอิทธิพลน้อยกว่าทางตรง การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้พนักงานใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในการทำงาน เพื่อให้องค์กรเกิดองค์ความรู้ใหม่ เกิดนวัตกรรมใหม่ขององค์กรก่อให้เกิดผลการดำเนินธุรกิจดีขึ้น มีการลงทุนเพิ่ม และมีผลกำไรดีขึ้น

การจัดการโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อผลการดำเนินธุรกิจ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทาน มีการประยุกต์ใช้การจัดการโซ่อุปทาน ด้านการจัดซื้อการออกแบบ การผลิต และการจัดส่ง ผ่านความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีอิทธิพลมากกว่าทางตรง ซึ่งเกิดจากองค์การมีกลยุทธ์ในการจัดซื้อที่เป็นไปตามมาตรฐาน กฎหมายและข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการผลิตและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักการลด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ มีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีในการส่งมอบผลิตภัณฑ์ มีผลทำให้องค์กรลดต้นทุนและมีผลประโยชน์ที่ดีขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Lee, Kim and Choi (2012) พบว่า การจัดการโซ่อุปทานมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อผลประโยชน์ของธุรกิจ โดยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรประสิทธิภาพการดำเนินงานและประสิทธิภาพความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายใน

การจัดการโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการแข่งขัน มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานมีการประยุกต์ใช้การจัดการโซ่อุปทานด้านการจัดซื้อการออกแบบ การผลิต และการจัดส่ง ในระดับที่สูงขึ้นย่อมทำให้ธุรกิจอาหารพร้อมทานสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น หากผู้บริหารมีนโยบายกระบวนการผลิตที่สะอาด และเน้นการจัดส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในกระบวนการกระจายสินค้าการจัดตารางหุ้นส่วน และการวิเคราะห์เส้นทางในการจัดส่งสินค้า โดยใช้เทคโนโลยีเป็นการช่วยให้สามารถส่งสินค้าได้ตรงต่อเวลา ลดต้นทุน และสิ่งที่ตามมาองค์การเกิดความน่าเชื่อถือในการส่งมอบ และเพิ่มศักยภาพในการส่งมอบสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการจัดการโซ่อุปทานมีส่วนช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Walton, Handfield and Melnyk (1998) กล่าวว่า องค์การต้องนำกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การลดต้นทุนและตอบสนองความต้องการของลูกค้าในกระบวนการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้ได้วัตถุดิบการผลิตผลิตภัณฑ์ การจัดส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการโซ่อุปทาน มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 9 แสดงว่า เมื่อธุรกิจอาหารพร้อมทานมีการจัดการความรู้ในระดับที่สูงขึ้นย่อมมีการจัดการโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานมีศักยภาพทักษะ และการใช้เทคโนโลยีในด้านกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้พนักงานเกิดความภาคภูมิใจและความพึงพอใจในงาน พนักงานมีส่วนร่วมในองค์การ ส่งผลให้การทำงานของพนักงานเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น พนักงานเกิดความเต็มใจและอุทิศตนเพื่อองค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sambasivan and et al. (2009) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดการความรู้ในการบริหารโซ่อุปทานธุรกิจอาหารพร้อมทานของมาเลเซียพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ภายในโซ่อุปทานในการปฏิบัติงานภายในขององค์การ มีความสำคัญมากกว่าภายนอกองค์การและแสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ในการบริหารโซ่อุปทาน เพื่อให้บริษัทมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความสามารถในการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินธุรกิจ มีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10 แสดงว่า ธุรกิจอาหารพร้อมทานสามารถสร้างกลยุทธ์การแข่งขันและเพื่อให้องค์การสามารถสร้างความสามารถทางการแข่งขัน ด้านความเป็นผู้นำในการลดต้นทุนคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และความน่าเชื่อถือในการส่งมอบสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ย่อมส่งผลให้ผลการดำเนินงานของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับที่สูงขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งเกิดขึ้นจากความสามารถขององค์การในการมีการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดส่งสินค้าตามคำสั่งซื้อและการเลือกใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดเส้นทางรถคนเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Ritthaisong, Johri and Speece (2014) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถทางการแข่งขันมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน องค์การมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขันองค์การนั้นก็จะมี ผลการดำเนินงานที่ดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการกลุ่มธุรกิจอาหารพร้อมทานในประเทศไทย พบว่า ธุรกิจอาหารพร้อมทานได้รับการผลักดัน จากกฎระเบียบและข้อบังคับ ลูกค้าและผู้บริโภค คู่แข่งผู้จำหน่าย วัตถุดิบ สังคม การสนับสนุนจากผู้บริหาร กลยุทธ์ขององค์การ ภาพลักษณ์/แรงจูงใจ เมื่อธุรกิจ

อาหารพร้อมทานได้รับการผลักดัน ผ่านการจัดการความรู้ซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมมากกว่าอิทธิพลทางตรง ในระดับที่สูงย่อมทำให้ธุรกิจมีการประยุกต์ใช้ระบบการจัดการโซ่อุปทานขององค์กรเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากการผลักดันที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในมีผลทำให้องค์กรต้องปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายนอกและภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. การดำเนินการจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจอาหารพร้อมทาน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารพร้อมทาน
2. ธุรกิจอาหารพร้อมทานได้ดำเนินการจัดการความรู้ในด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ การแบ่งปันความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ผ่านการจัดการโซ่อุปทานซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังตัวแปรความสามารถในการแข่งขัน
3. องค์กรต้องนำกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การลดต้นทุนและตอบสนองความต้องการของลูกค้าในกระบวนการห่วงโซ่อุปทาน
4. เพื่อสร้างความเป็นเลิศในการดำเนินธุรกิจจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ต้องการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาจากประชากรในกลุ่มธุรกิจอื่น การศึกษาในเชิงลึกให้ได้ประเด็นและข้อมูลเพิ่มเติม และควรมีการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงดัชนีวัดสมรรถนะห่วงโซ่อุปทานของแต่ละกลุ่มธุรกิจ
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการเปรียบเทียบกับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

Hsu, I. C. and Wang, Y. S. (2008). A Model of Intra organizational Knowledge Sharing : Development and Initial Test. Journal of Global Information Management, 16(3), 45 - 73.

- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York: The Guilford Press.
- Lee, S. (2008). Drivers for the participation of small and medium-sized suppliers in green supply chain initiatives. *Supply Chain Management: An International Journal*, 13(3), 185-198.
- Lee, M., Kim, S. T. and Choi, D. (2012). “Green Supply Chain Management and Organizational Performance”, *Industrial Management & Data Systems*, 112(8), 1148-1180.
- Ritthaisong, Y., Johri, L. M. and Speece, M. (2014). “Sources of Sustainable Competitive Advantage: The Case of Rice Milling Firms in Thailand”, *British Food Journal*, 116(2), 272-291.
- Sambasivan, M. and et al. (2009). “Impact of Knowledge Management in Supply Chain Management: A Study in Malaysian Manufacturing”, *Knowledge and Process Management*, 16(3), 111-123.
- Walton, S., Handfield, R. and Melnyk, S. (1998). The Green Supply Chain: Integrating Suppliers into Environmental Management Processes. *International Journal of Purchasing and Materials Management*, 34(2), 2-11.
- Walker, H. and et al. (2008). Drivers and Barriers to Environmental Supply Chain Management Practices: Lessons from the Public and Private Sectors. *Journal of Purchasing & Supply Management*, 14(1), 69-85.
- Zhu, Q. and et al. (2008). Green Supply Chain Management Implications for Closing the Loop. *Transportation Research Part E*, 4(4), 1-18.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University) เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เป็รับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ (ราย 2 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน, ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน, ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม, ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม และ ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นโยบายสาธารณะ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabun PSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ อย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ ปิด-เปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนามาสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสรวดี เขียวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ่มรักษา และอัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษงา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุงศ์. (2556). ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อรรถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริ่งจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้

เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม และธรรมบุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสุตรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในตำบลทรายขาว อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13
- พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่าจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสาของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอมะนัง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPM ปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.
- Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : ketsada.iadp@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะ

ได้รับวารสารลี้ลับฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความใน
วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

3.....(16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....รูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

.....

.....

.....

.....

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt)ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สักระยะให้ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt)...ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

(16 pt)

.....(16 pt).....

118 p. 7

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

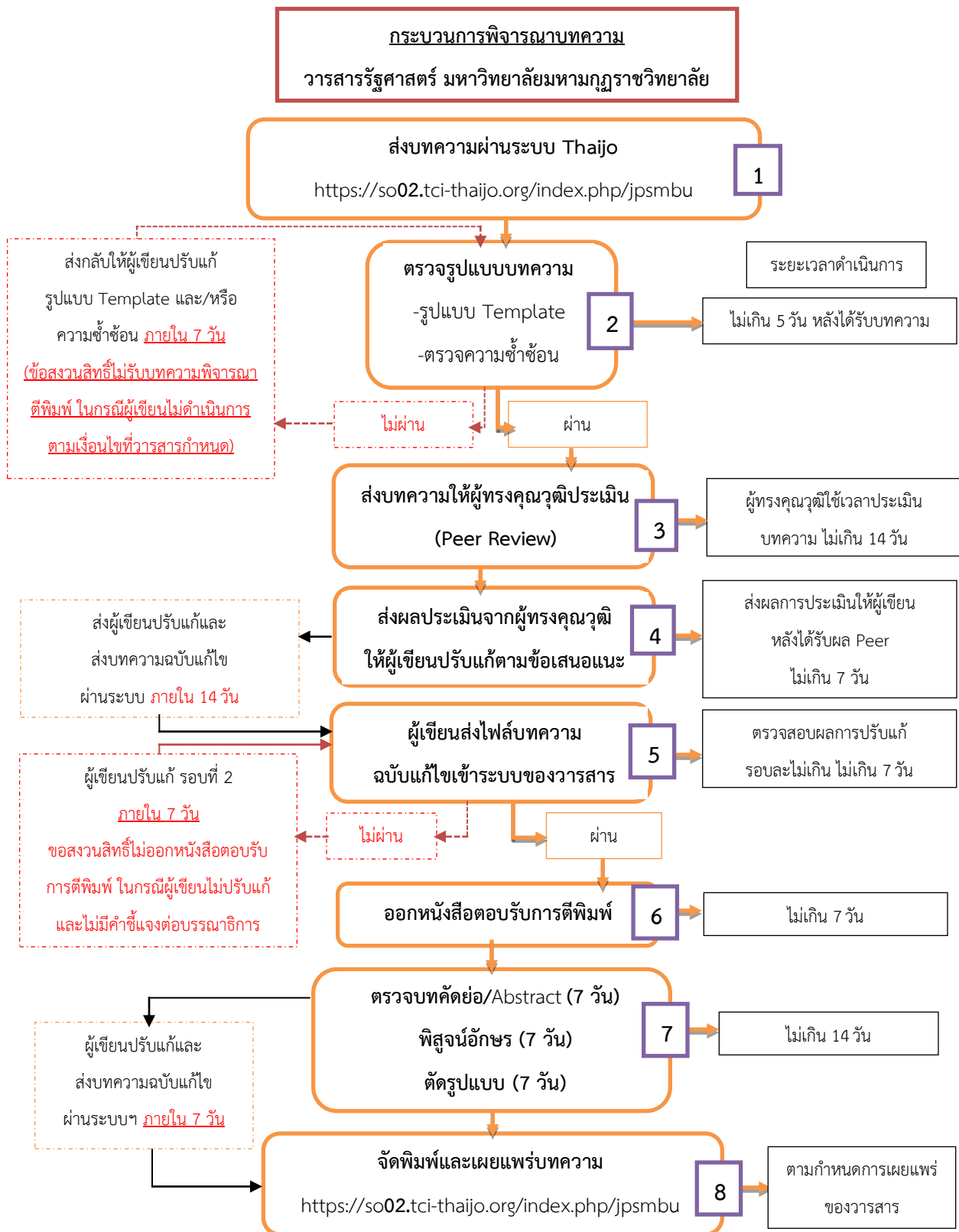
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้พิมพ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้พิมพ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)